

PEN

... rdeče črešnje rada jen,
zato cvetén ...

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
26. aprila,
2001,
73. številka

Naj vas maj z usodno ljubeznijo obdari, razočaranim pa PEN 31. maja dušo razvedri!

ROMANI UNION

Lačo dij!

Ali smo ali nismo?

V Pentutah začudeni prebiramo novinarske spise o razmerah na Dolenjskem, kjer neromska populacija sploh ne upa v bližino romskih naselij.

Če že, potem gredo tjakaj s policisti - specialci.

Primerjajmo sobivanje romskega in neromskega prebivalstva v pokrajini ob Muri in bodimo zadovoljni, da je pri nas narobe svet: tokrat v pozitivnem smislu. Romi se vedno večkrat in uspešneje vključujejo v javno življenje, izobraženi niso izjeme, tudi zaposleni ne. Konec koncev so po zaslugi nekaterih aktivistov odlično organizirani in imajo svojega svetnika v mestni občini MS. Vse sicer ni idealno, a daleč od dolenjskih razmer, ki spominjajo na životarjenje v getu.

Foto: NJ

ŠIBA BOŽJA

Šibaš?

Mhm.

Z vrbovimi so jih včasih po riti

Neubogljive otroke namreč. So pa lahko vrbove šibe koristne tudi v druge namene. O tem se je

prepričal dekan ljubljanske Filozofske fakultete (ki ne vzgaja s tepežem, saj je bil že tudi šolski minister), sicer prekmurski rojak dr. LUDVIK HORVAT.

Košaro mu je potisnil v naročje specialist za pletenje iz šib FRANC SEVER iz ŠALAMENEC.

Ali bodo goričke košare kot nacionalna znamenitost romale na fakulteto v belo Ljubljano, se še dogovarjajo.

GeGra

USODE

M. Podobnik v črno-belem dresu?

Kadrovske rošade so sestavni del bivanja podalpskih zemljanov. Slovenci smo Slovenčki, svoje majhnosti zlepa ne sprevidimo. Je pa po svoje sreča, da nas je tako malo, bomo vsaj vsi (polnoletni in opravilno sposobni) prišli na vrsto za kakšnega ministra ali direktorja. Ali pa tudi nogometaša ...

NJ

Brcaj, če ti drugo ne dajo!

OBRAČAJTE, KAKOR HOČETE, A ...

... turizem smo ljudje!

Mladi so objektu, ki vas pozdravi ob vstopu v turistično razvite RADENCE s petanjske smeri, znova vdihnili življenje.

V nekdanji polnilnici mineralne vode so si uredili svoj prostor, žal pa se dogaja, da je stavba jutro »potem« (posebej ob koncih tednov) le malo podobna mladinskemu klubu.

O tem se lahko prepriča vsak, ki se pripelje po magistrali.

Kjer se valja, dlako pusti!

GeGra

BELTINCI

MAVRIČNO OBZORJE

ostajajo v drugi ligi

Če je verjeti izročilu (kaj pa drugega sploh še ostane), bo vendarle konec beltinske nogometne kalvarije. Nekdanji hram nogometa, ki sta ga ustvarila VIKTOR KETLER z naslednikom MARJANOM MAUČECOM, ne bo do konca zamrl. Čeprav se ta čas krčevito borijo ne več za prvo-, pač pa za drugoligaško preživetje, narava mavrično opozarja, da je pred Marki vendarle barvitejša nogometna prihodnost. Ko bi mavrica le imela prav ... frbo

Sliknen se, te pa léjko merjén!

Ciril ni bil zloben

Na bistriški šoli so gostili enega najbolj znanih SLO-poetov, CIRILA ZLOBCA. Priložnost, da se DONKOVIM dekletom z GORNJE BISTRICE TANJI, LARISI in JASNI uresniči dolgoletni sen: skupna fotografija z gospodom Cirilom. Seveda ni bil zvest svojemu priimku in je prešerno poziral. Foto: JOG

Bobnarica išče partnerja

NARAVA

Cariniki in policisti na mejnem prehodu GEDEROVCI so bili nemalo presenečeni, ko se jim je pridružil njim neznan ptič. Očitno ga je prestrašilo podiranje dreves na avstrijski strani in je »prebegnil« k nam. Po posredovanju strokovnjakinje, veterinarke SMILJE NABERGOJ, se je izkazalo, da gre za zelo redko in ogroženo nočno ptico, imenovano BOBNARICA. Kmalu so jo nepoškodovano spustili, da si poišče partnerja. Pentute upajo, da ga je zdaj že našla. Četudi spet v Avstriji ...

tekal

Iščem mladega bobnarja, po možnosti nekadilca!

Šošo na Japonsko!

BEG MOZGANOV

Nekdanji slovenski žigobrcarski selektor in doktor nogometa Zdenko Verdenik (očala) je na začasnem delu v svoji drugi domovini, na JAPONSKEM. Njegovemu delodajalcu se reče Football club Jef United, kjer igra tudi reprezentant naše dežele Milinovič. A Japonci bi radi še trenerja za mladinsko vrsto. Idealnejšega moža od našega rojaka Jožeta Karolija (ni ocal) skoraj ni. Zato je ŠOŠO (ali raje ŠOŠI?) doma že zapovedal daljnovzhodno prehrano, kjer namesto kruha in krompirja kraljuje riž. Uradne (resnične?) informacije o projektu Sayonara pentutarski sodelavec skriva, zato je zadeva tudi objavljena na tej strani. Frbo

Možje kuhalično emancipirani!

Ondan so člani Društva kulinarčno zapostavljenih mož pribili: dovolj nam je odvisnosti ob ženski! Ko nam kruli in ne vemo, kam z lakoto, moramo vedno čakati na usmiljenje in dobro voljo nežnejšega spola, da nas nakrmi in nasiti. Pripravili bomo kuharski tečaj in se sami naučili vihteti kuhalnico. Rečeno = storjeno!

Zgodilo se je v BEZNOVCIH, mentor je bil DUŠAN ZELKO, med najaktivnejšimi tečajniki pa puconski župan LUDVIK NOVAK. Prehrámbeno neodvisnost so po nekaj mesecih ob njem dosegli: LUDVIK KUZMA in ERVIN ŽELEZEN iz LEMERJA, BORUT RADIŠIČ, FRANC FLEGAR in ZOLTAN ZAUNEKER iz SOBOTE, MARJAN JURHAR in EDVARD KUZMA iz BODONEC, KAREL VRATARIČ iz PUCONEC ter BEZNOVČANI FRANC VUČAK, MILAN MARIČ, DRAGO MARIČ, BRANKO ŽELEZEN, DRAGO PUHAN, KOLOMAN BENKIČ, EDVARD MAČEK, BRANKO FUJS in ROBERT GERLEC.

GeGra

Té te zdaj túdi ženán kújali?

KULINARIČNA UMETNOST

RAZMIŠLJAN

HELA SREŠ,
aktivna
udeleženka
NOB, Radenci

Mesec april

Bilo je 6. aprila 1941 zjutraj. Otroci smo komaj dobro vstali, ko oče zakliče: »Otroci, avioni!« To je bilo za nas nekaj posebnega, nevsakdanjega. Hoteli smo jih videti, gledamo v smer, od koder prihaja hrup. Takoj nato zaslišimo v daljavi močno grmenje. Nismo dojeli, kaj se dogaja, toda oče nam s strahom zakriči: »Bombe, bombe padajo na Ljubljano.«

VOJNA! Čeprav sem v zadnjih mesecih vsak dan poslušala očeta, domače in druge ljudi, ko so zaskrbljeno razpravljali o nevarnosti izbruha vojne, nisem mogla dojeti, kaj je vojna, kakšno zlo prinaša.

Že naslednje dni so se začele valiti po cesti, ki je vodila proti Ljubljani, kolone tovornjakov, vojakov in konjev, ki so vlekli za sabo razno orožje. A že čez nekaj dni je nastala povsod neka zmeda, panika, beganje vojakov. Oče nam pojasni, da je Jugoslavija kapitulirala, da bodo naši novi gospodarji Nemci in Italijani. Znašli smo se v tako imenovanem obmejnem pasu.

Bilo je decembra 1941 - sveti večer. Pripravljali smo se, da gremo k polnočnici, ko okrog 10. ure zaslišimo ostre rafale in

nom na čelu poklonit italijanskim okupatorjem z izrazi lojalnosti. S tem dejanjem so storili najhujši zločin nad lastnim narodom! Nemški in italijanski okupator sta že v juniju 1941 zapirala zavedne Slovence. Pričnejo z izseljevanjem zavednih družin v Srbijo, Italijani pa v taborišča na Rabu, Gonarsu in drugje. Že avgusta 1941 Nemci v Mariboru streljajo prve talce, med njimi tudi našega rojaka Štefana Bojana Kuharja in rosno mlado dekle Slavo Klavoro.

Ob vsem tem razmišljanju me navdaja ponos, da je slovenski narod pred 60 leti tako množično sledil klicu OF. Nastajale so številne brigade, korpusi, divizije, ki so iz leta v leto dosegali nove zmage ter 9. maja 1945 pregnali zadnjega okupatorja in zmagoslavno vkorakali v našo Ljubljano. Marsikatera solza sreče pa tudi žalosti je bila prelita v tistihih dneh. Solza sreče, da smo svobodni, solza žalosti pa, ko smo zaman čakali svoje najdražje, svoje najbližje.

Tudi naši družini ni bilo prizaneseno. Zaman smo čakali brata in sestro Vido. Vida je bila poleti 1944 s sestro Milko poslana kot mladinska aktivistka v severovzhodno Slovenijo. Pristala je na ljutomerskem terenu, kjer je bila februarja 1945 v boju z Nemci in kozaki hudo ranjena. Nemci so jo ujeli in zaprli v ljutomerskih zaporih, od tu pa se je izgubila vsaka sled za njo in še danes ne vemo, kje počivajo njene kosti. Stara je bila komaj 22 let.

Naj se ob koncu tega mojega razmišljanja spomnim še »povojnega aprila«. Mesec april je bil vsa leta po vojni začetek mladinskih delovnih akcij.

Že aprila 1946 so se začele tako v Sloveniji kot po vsej Jugoslaviji mladinske delovne akcije. Formirane so bile delovne brigade, ki so odhajale na posamezna delovišča. Prve večje akcije v Sloveniji so bile pri regulaciji reke Pesnice, kjer je sodelovala predvsem mladina severovzhodne Slovenije, ter na železniški progi Gradac-Bubnjanci. Na zvezni ravni pa je bila ena najtežjih akcij gradnja železniške proge Brčko-Banovići in pozneje Šamac-Sarajevo. Na teh akcijah je sodelovala tudi mladina Prekmurja in Prlekije. Akcije so se nadaljevale več desetletij, s prostovoljnimi delom je bilo zgrajenih več pomembnih prog, avtocesta, zgrajena cela mesta. Eno takih mest je tudi naša Nova Gorica, ki je resnično plod in ponos mladine. Pri gradnji Nove Gorice in tudi drugih akcijah je sodelovala mladina cele Evrope in tudi sveta. Na opravljeno delo smo lahko vse generacije resnično ponosne!

Najpomembnejše pri vseh teh akcijah, predvsem v prvih letih, je, da smo zmogli domala nemogoče delo z golimi rokami, krampi in lopatami. Tu sta vladala pravo tovarništvo in spoštovanje. Ob koncu lahko smelo trdim, da smo bili generacija, ki je bila prikrajšana za brezskrbno mladost - čeprav je bila tudi naša po svoje lepa -, da smo preživeli vojno in iz porušene domovine postavili možnosti za dostojno in lepše življenje nas vseh in tudi poznejših generacij.

močno pokanje. Vsi smo prestrašeni. Bili smo številna družina, oče, starejši bratje in sestre zaskrbljeno poslušajo, ugotavljajo, od kod streljanje prihaja ter razpravljajo, kaj da bi to moglo biti. Mlajši zvedavo poslušamo, ko starejši brat reče: »Partizani.« Kaj je to, kdo so partizani, zakaj to streljanje? Naslednji dan zjutraj gremo k maši. Na trgu, kjer stoji velika cerkev, je vse polno oboroženih mrkih nemških vojakov. Mimogrede smo na pokopališču videli večjo gručo ljudi, ki nam povedo, da v mrliški veži leži mlad fant - partizan. Hoteli smo ga videti in res, zelo, zelo mlad fant leži na deskah. To je partizan, prva žrtev v naši okolici.

Ko danes, 60 let pozneje, razmišljam o vsem, kar smo in sem doživela in preživela v tem dolgem času, sem trdno prepričana, da smo imeli Slovenci veliko srečo, da smo imeli takrat prave, odločne in sposobne ljudi, ki so vedeli, kaj hočejo in kaj je treba ukreniti.

Tako se je sestala 27. aprila 1941 v Ljubljani skupina voditeljev takratnih pomembnih političnih strank, sokoli, krščanski socialisti in komunisti, ter sprejela sklep, da je edina rešitev oborožen boj proti okupatorju.

Tako je bila ustanovljena OF kot organizacija, ki organizira in vodi najširše ljudske množice od delavcev, kmetov in delovne inteligence v oborožen odpor proti okupatorju.

Žal se je šel del takratnih oblastnikov z banom dr. Natlačnom in škofom Rožma-

Ko si Slovenija in Avstrija obljubita večno zvestobo

Te dni živita Romana in Anton Kadanka v pričakovanju. Enajstega maja bosta namreč praznovala deseto obletnico poroke. Anton je sicer doma iz avstrijske vasi Fugging pri Sankt Pöltnu v Spodnji Avstriji, Romana pa je svoje otroštvo preživela v Moščancih. Zakonski par živi zdaj v Puconcih, njun Kristian pa je letos star deset let.

Romana in Antona je življenje pripeljalo na skupno pot v avstrijskem Gradcu, kjer je bila ona zaposlena v enem od tamkajšnjih gostinskih lokalov, ki je imel tudi prenočišča. Tam je prenočeval Anton, saj je imelo njegovo podjetje ravno takrat v Gradcu veliko dela. Ni trajalo dolgo, da se je med njima utrnila iskrica ljubezni. Kmalu sta se odločila, da zaživita skupaj. Ker se je Romana odločila, da bo pustila naporno službo v Gradcu, sta najprej nekaj časa živela v Sloveniji, Anton pa se je vsak dan vozil v službo čez mejo. Nato sta se preselila v Avstrijo in v Sankt Pöltnu prebivala leto in pol.

K sosedom na kavo

Romana je pri tem povedala, da se Avstrijci zelo razlikujejo od Slovencev, saj skorajda niso

Antonova in Romanina poroka je bila najprej v Avstriji, vendar le na matičnem uradu. Cerkveno sta se poročila v Pečarovcih, kamor cerkveno spadajo Romanini rodni Moščanci.

Romana in Anton Kadanka v pričakovanju desetletnice poroke

Družinska fotografija je sicer iz albuma in ena redkih, na kateri so skupaj. Tehnika fotografiranja je namreč še vedno takšna, da mora vedno nekdo pritisniti na sprožilec aparata, in tistega nato ni na sliki.

naklonjeni velikemu družabnemu življenju. »To, da bi te sosede povabili na kavo, je tam redkost,« je povedala Romana, pritrtil pa ji je tudi Anton, ki je navdušen nad življenjem v Sloveniji in nad njenimi ljudmi. »Vsi so prijazni, radi se pogovarjajo z mano, čeprav govorim večinoma nemško, in včasih gremo skupaj celo na kakšen kozarec piva,« smo slišali od Antona. Z nasmehom pa je še povedal, da je slovensko pivo veliko boljše od avstrijskega. Tako on kot žena sta rada v družbi ljudi, izvedeli smo, da imata tudi zelo prijazne sosede, ki jima vedno, ko je potrebno, priskočijo na pomoč.

Poroka v Avstriji in Sloveniji

Najprej, ko sta zakonca Kadanka prebivala v Avstriji, še nista bila poročena. Nato njima je uslužbenka na občini svetovala, ker sta pričakovala otroka, da bi bilo dobro, če bi si izrekla zakonski »da«, in pri tem pojasnila: »Manj papirjev in stroškov z dokumenti v prihodnje bo, če se bosta poročila.« Anton in Romana sta njen nasvet upoštevala, saj je bila ljubezen že dovolj velika. Poroka je bila najprej v Avstriji, vendar le na matičnem uradu. Cerkveno sta se poročila v Pečarovcih, tjakaj namreč cerkveno spadajo Romanini rodni Moščanci. Na poroko je prišlo tudi vseh šest

Družina Kadanka obišče sorodnike v Avstriji tudi za veliko noč. Takrat obiščejo tamkajšnjo prireditev za otroke, ki nato ob pomoči velikonočnega zajčka iščejo skrite pirhe.

Anton, Romana in Kristian so obiskali tudi Mini-mundus v Celovcu.

Antonovih bratov in sester. »In s svati smo se imeli tako dobro kot še nikoli,« je povedal Anton ter nadaljeval, »v Avstriji takih porok, kot jih imate tukaj v Sloveniji, nimamo. Tako večina Avstrijcev sploh ne ve, kako zabavno in veselo je lahko ob takšnih dogodkih.«

Vrnitev v Slovenijo

Med življenjem v Avstriji se je Romani in Antonu rodil tudi Kristian. Ko je bil star štiri mesece, so zdravniki ugotovili, da je zelo bolan. Romani in Antonu takrat ni bilo lahko, večino časa sta preživela po bolnišnicah, Romana, ki ni razumela vseh podrobnosti nemškega jezika, je bila zaskrbljena, saj ji zdravniki niso znali natančno razložiti, kaj se dogaja s Kristianom. Ko se je Kristian bolje počutil, so obiskali Slovenijo, Romana in Anton pa sta spoznala, da imamo tudi v naši državi dobre strokovnjake, ki Kristianu lahko pomagajo.

Za veliko noč k sorodnikom

Odlotitev je bila takšna, da sta se preselila v deželo na sončni strani Alp, Kristian pa bo letos star že deset let. »Že zdaj seštevava, koliko iz Avstrije in koliko iz Slovenije nas bo na kupu, ko bo šel letos Kristian k obhajilu,« sta bila vesela Romana in Anton, ki se tudi sicer razveselita vsakega obiska. Sorodniki iz Avstrije so vedno dobrodošli, saj Antonu s sabo prinesejo tudi košček rojstne domovine. Včasih namreč Anton Avstrijo pogreša, čeprav tudi Puconci niso daleč od državne meje. Romana je razložila, da je ves v pričakovanju, ko vnaprej ve, da bodo čez nekaj dni obiskali Sankt Pölten in njegove starše. »Rojstnega kraja človek pač nikoli ne pozabi in prav prijetno je pri srcu, ko obiščeš dom, kjer si preživel otroštvo in mladost,« nam je dejal Anton, ki je sicer družinski človek in je zelo rad s svojo družino. V Avstrijo se ponavadi skupaj odpravijo med dopusti ali ob večjih praznikih. Eden od takšnih je tudi velika noč. Takrat obiščejo tudi tamkajšnje veliko prireditev, ki je namenjena otrokom, ki nato ob pomoči velikonočnega zajčka iščejo skrite pirhe. Slednji so se poleg šunke in hrena ob nedavnih praznikih znašli tudi na njihovi mizi. Tam na svoji poti do želodcev pristanejo tudi dobrote, ki jih pripravlja Romana. »Včasih je na mizi slovenska jed, drugič spet avstrijska,« je povedal Anton. Romana pa se je nasmehnila in pojasnila: »In Anton je veliko bolj zadovoljen, ko je med temi jedmi tudi kakšno meso, pripravljeno z omakami, kot jih pripravlja njegova mama. Poleg tega je te veliko lažje pripraviti kot kakšne avstrijske močnate jedi ali njihove tradicionalne mesne cmoke.«

Prvič na traktorju

Anton nam je razložil, da dobro kuhajo tudi pri Romaninih v Moščancih. Življenje pri njih je bilo zanj prvo srečanje s kmetijo, saj doma le-te niso imeli. »Tu sem tudi prvič vozil traktor. Raje me ne vprašajte, kako je bilo, toda danes sem že pravi strokovnjak,« smo izvedeli med našim obiskom v Puconcih. Danes Anton pomaga pri vseh kmetijskih opravilih, vseh mu je tudi trgateg, saj ga nanjo vežejo prav posebni spomini. Romana ga je namreč predstavila svojim staršem prav v času, ko so obirali grozdje. »In takrat je moral prvo noč prespati v gostišču Šinjor v Martjancih, saj še nisva bila poročena in staršem bi bilo morebiti čudno, da bi čez noč v hišo pripeljala za njih takrat še popolnega tujca,« smo izvedli od Romane. Anton pa je pripomnil: »Ne boste verjeli, še zdaj vedno pogledam tisto okno sobe pri Šinjoru, kjer sem prespal, ko se peljem skozi Martjance.«

Dela ni malo

Če smo že pisali o delu, naj zapišemo, da Romana in Anton rada priskočita na pomoč drugim ljudem. Romana je zaposlena prek občine in neguje starejše ljudi na domu. Tudi Anton večkrat prihiči z dela v Avstriji, kamor se vozi vsak dan, če je pri kakšnem opravilu komu treba priskočiti na pomoč. »Dobrota se vrača samo z dobroto in ljubezen z ljubeznijo,« sta se strinjala Romana in Anton. »Tako bo tudi po deseti obletnici poroke,« sta zatrdila oba v en glas.

Dejan Fujs

Novica je bila kratka: ruski odgovorneži so dali zeleno luč kalifornijskemu bogatašu Dennisu Titu, da bo preživel kot prvi turist v vesolju teden dni z ruskimi vesoljci. Tito, star šestdeset let, je pred dnevi opravil zadnje priprave v simulatorju. Ruski vladni odbor, ki je sprejel dokončno odločitev za potovanje tujega astronavta v vesolje, je vključil Tita med rusko posadko, ki naj bi 28. aprila letos odletela na mednarodno vesoljsko postajo. Tito bo plačal za svojo zasebno vesoljsko pustolovščino dvajset milijonov dolarjev, na postaji pa bo preživel sedem dni.

Prav te dni je minilo tudi štirideset let od prvega vesoljskega poleta, ko je Jurij Gagarin obkrožil Zemljo na višini tristo kilometrov in nato odskočil s padalom ter pristal v bližini sovjetskega mesta Sartova. To je bila je senzacija, ki je navdušila ves svet, znanstvenike ameriške vesoljske družbe NASA pa zaskrbelo.

Dvanajste aprila 1961 so težak Vostok izstrelili iz Bajkomurja v Kazakstanu, v raketi je bil sedemindvajsetletni Jurij Aleksejevič Gagarin, prvi človek v vesolju. Ko je obkrožil Zemljo in se ji je izstreljena kapsula približala, je s padalom izskočil ter se živ in zdrav vrnil na Zemljo.

Bila je to politična zmaga komunistične Sovjetske zveze nad ameriškim imperializmom, bil je to tehnični boj za oblast v vesolju in Sovjetom se je takrat posrečilo nekaj, o čemer so Američani lahko samo sanjali. Jurij Gagarin je postal čez noč slavnejši od Petra Velikega, Lenina in Stalina skupaj. Zasenčil je pomen in politično moč kasnejšega »velikega brata« Leonida Brežnjeva, tako da je med njima vzkipelo in se razraslo pravo »bratsko sovraštvo«. Jurij Gagarin je dobro unovčil svoj uspeh: obiskal je prestolnice sveta, sprejemal priznanja in cvetje, pil, kar so mu ponudili, in naganjal ženske, ki so mu bile všeč. Po vrnitvi iz vesolja je postal sicer slaven vesoljec, vendar zelo pritlehen sovjetski državljani. Nekaj časa je še pobiral lovorike doma in v tujini, potem pa izginil. Menda naj bi se smrtno ponesrečil med nekim poskusom z novo sovjetsko raketo.

Moskovski tisk je o njem kar precej časa molčal. Zdaj, po štiridesetih letih, pa so prišle na dan neke podrobnosti o njegovem slavno/neslavnem življenju, o vzponu in padcu »sina domovine«.

Kaj pravzaprav vemo o zakulisju poleta prvega vesoljca Jurija Gagarina in o njegovem tragičnem koncu? Popolnoma pozabljeni so ostali možje, ki so se skupaj z njim pripravljali na zgodovinski polet okrog Zemlje. Anatolij Kartašov je bil prvi na seznamu vesoljcev, vendar so ga zaradi zdravja leta 1960 izključili iz kombinacij za polet. Valentin Varlamov se je menda resno ranil med nespretnim skokom v neko plitvino in je moral odstopiti. Štiri druge vesoljce so preprosto črtali s seznama, ker so storili neugotovljiva »kazniva dejanja«. Pilot Neljubov je bil aprila 1961 v bistvu prva zamenjava Juriju Gagarinu. Zaradi nekega vselega poleta s prijatelji so ga premestili na osamljeni otok na Daljnem vzhodu. Kazni psihično ni prenesel in spomladi 1966 je pijan skočil pod vlak na postaji Ippolitovka. Prav tako se dolgo časa ni ne govorilo ne pisalo o tragični smrti mladega Valentina Bondarenka, ki je med vesoljskim treningom malo pred Gagarinovim startom zgorel v poskusni kabini.

Tako je ostal od vseh možnih ter po znanju, izurjenosti in kondiciji boljših kandidatov na koncu Jurij Gagarin. Njegovi prijatelji trdijo, da je bil drzen, neprijeten sogovornik. Spomladi leta 1960 se je srečal z Leonidom Brežnjevom in menda sta se takrat hudo sporekla – Gagarin naj bi v besu izlil političnemu funkcionarju v obraz čašo pijače, nato pa so ga na zahtevo Brežnjeva nasilno zaprli v psihiatrično bolnišnico, kjer naj bi preživel dvaindvajset let in umrl leta 1990. V času Glasnosti so televizijski novinarji objavili, da je Gagarin pobegnil iz sanatorija in da se je skrival v neki sibirski vasi. Drugi so zopet trdili, kako je imel Gagarin stike z ruskimi disidenti in da je zaradi tega moral izginiti s površja zemlje. Med perestrojko so izšli o njem teksti, da je imel plastično

operacijo, da je imel dvojnika ... Vendar nič od tega ni bilo res.

Gagarin je večkrat rekel o Brežnjevu, da državnika zanimajo samo »mastne, opolzke šale« in njegova doživetja na potovanjih v tujini. Leta 1968 je hotel Gagarin še enkrat v vesolje, tokrat na novi raketi Sojuz 1. Po prvih poskusih z novo raketo je tragično končal Vladimir Komarov. Nadomestil naj bi ga Jurij Gagarin. Njegovi nadrejeni pa so sodili, da je postal prestar, da nima ustrezne koncentracije in znanja.

Gagarin pa je moledoval, grozil, začel je popivati. Da ga ne bi zasačili s tujo žensko, je skočil z balkona prvega nadstropja rekreacijskega doma v Forosu ob Črnem morju. Pri tem si je resno poškodoval lobanjo nad desnim ocesom. Morali so ga operirati, nekaj časa je namesto na treningih preležal v bolniški postelji. Imel je dovolj časa za sanjarjenje – hotel je prvi poleteti na Luno. Še vedno si je hotel na vsak način pridobiti mesto v novi posadki. Žal pa razen prvega uspešnega poleta v vesolje, diplome in dobre volje ni imel ne dovolj izkušenj ne dovolj poletov. Preden se je zrinil med prvo garnituro astronautov, je opravil samo 252 ur letenja. Ko se je uspešno vrnil na Zemljo pa do leta 1968 je opravil samo še 78 novih ur letenja! Premalo za ponovni izlet v vesolje. Pa tudi politično vodstvo je takrat podpiralo že druge vesoljce. Poleg Georgija Beregovaja, ki je bil junak SZ, sta bila tukaj še Valentina Terješkova pa sin vplivnega generala zdravstva Boris Jegorov. Gagarin je vedel, da brez protekcije ne bo šlo, saj jo je imel sam leta 1961. Takrat ga je podpiral celo Nikita Hruščov, ki je za Gagarina izjavil, »da ga ima rad, ker je tipični sovjetski državljani«.

V ozračju negotovosti se je Jurij Gagarin leta 1968 pripravil na svoj drugi vesoljski polet. A vse se je končalo drugače. Pri poslednjem poletu z inštruktorjem Vladimirjem Serjoginom sta oba vesoljca v nemogočih vremenskih razmerah strmoglavila v lovskem letalu MIG-

Gagarin in Tito v vesolju

15 UTI in se ubila. Okoliščin nesreče vse do danes niso pojasnili.

Po njegovi nesreči so znova začele krožiti najrazličnejše nepreverjene novinarske zgodbe. Oba, Gagarin in Serjogin, naj bi bila med poletom popolnoma pijana ali pa vsaj ne trezna. Govorice je širil poveljnik središča za urjenje pilotov in vesoljcev general Kuznecov, ki ni maral ne Serjogina ne Gagarina. Za slednjega so celo govorili, kako je v zadnjem času, pred smrtjo, na veliko pijančeval, vendar so drugi spet trdili, da Gagarin pred nobenim poletom ni segel po alkoholu. Prav zaradi tega so se tik pred Gagarinovim poletom pojavili časopisni članki, ki so trdili, da je namesto njega odletel v vesolje sin konstruktorja letal Iljušin, to pa ni bilo res. Novico sta objavila francoska novinarja, ki so ju sovjetski novinarji in kolegi naplahtali.

Jurij Gagarin je 12. aprila 1961 resnično poletel v vesolje. Vesoljska ladja Vostok je bila dokaj negotovo »sklepana«, tako da je imel Jurij med poletom precejšnje težave z nadzorom aparatov in merilnih naprav v kabini.

Malokdo ve, da je bil leta 1961 izdelan tudi načrt ameriških vesoljcev za polet prvega človeka na Luno. V zelo čustvenem zanosu ga je objavil takratni predsednik John Fitzgerald Kennedy. Šlo je za neposredno reakcijo na Gagarinov uspešen »izlet v vesolje«. Žal so Američani svoj sen dosanjali šele osem let kasneje, ko je prvi Američan res stopil na površino Lune. Bil je to astronaut Neil Armstrong. Med svojim obiskom je zapisal v spominsko knjigo: »Gagarin nas je vse povabil v vesolje.«

BRANKO
ŠOMEN

Velika TRIPENKETA

Pomlad se je razbohotila in sveži sokovi so vplivali tudi na sestavljalce vprašanj v aprilski veliki anketi. Šest znanih obrazov z levega in desnega brega Mure smo tokrat vprašali:

1. Na gradbišču avtoceste pri Murski Soboti so arheologi odkrili najstarejše sledove bivanja Slovanov v Sloveniji. Kaj bodo našli na naših bivanjskih tleh čez 1500 let?
2. Je za vas 1. maj dan za počitek, potovanja, zabavo, za boj za delavske pravice?
3. Kukavica podtakne svoje jajce v tuje gnezdo. Je kdo vam ali ste vi komu podtaknili kukavičje jajce?

DANILO ŠIPOŠ

sekretar Območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za Pomurje

1. Arheologi bodo našli na podlagi rezultatov »dela« večine pomurskih poslancev (večine zato, ker vsi pač niso pretirani zag nani za delo) ostanke železobetonskih nosilcev za mostove do takrat še nezgrajenega pomurskega odseka avtoceste proti Ljubljani. S tem bo ovržena teorija, da so koliščarji živeli le na lesenih koliščih.

2. Bil bi zelo vesel, če bi bil samo 1. maj dan boja za delavske pravice. Žal je za prave sindikaliste in za večino delavk in delavcev vsak dan dan boja za delavske pravice. Zmeraj bolj postaja očitno, da na račun tistih, ki delajo celo leto, praznujejo pa le en dan v letu, praznujejo tisti, za katere dela večina, kar vse življenje. Kljub temu želim vsem Pomurkam in Pomurcem prijetno in uspešno praznovanje 1. maja. Letos je to pod geslom **PONOVO V BOJ ZA DELAVSKE PRAVICE!**

3. Kar se tiče podtikanja jajc, je moje mnenje (in izkušnje) odvisno predvsem od različnosti ali enakosti spolov, med katerima to poteka. Če gre za različna spola, je to super, če se seveda oba potrudita. Če gre za istospolno izmenjavo, pa tudi prav, če jima to paše (samo da sam za zdaj ne želim biti poleg). Ko dobim kukavičje jajce, pošljem pošiljatelju v zahvalo jato kukavic – nimfomank.

LUDVIK SUKIČ

ravnatelj Srednje poklicne in tehniške šole v Murski Soboti

1. Steklenico kokakole, za katero pa nikakor ne bodo mogli ugotoviti, čemu je služila v pravadnini, zato bodo iskali arheologi strokovne informacije na arheološkem oddelku Srednje poklicne in tehniške šole, ki bo ravno takrat praznovala 1600-letnico obstoja in 1000 let izvajanja univerzitetnih programov. V tem času bo praznovala tudi krajevna skupnost M. Soboti – župan zaselka in predsednik Murske republike bosta slovesno položila temeljni kamen vaše obvoznice.

2. Predvsem dan boja za delavske pravice, zato počivam.

3. Upam, da sem jih podtaknil samo jaz drugim, vendar se nikoli ne ve.

JANEZ LEBAR

strokovnjak za drobnico na ŽVZju, iz M. Soboti:

1. Optimistična verzija: odkrili bodo ostanke cerkev, grobišč, avtoceste ... nad vsem pa se bo razprostiralo velemesto Soboti (ali Sombotel). Pesimistična: marsikaj bo spodaj, nad vsem pa bo pesek, ker bo takrat puščava.

2. Zame je to dan za počitek in obujanje spominov na boj za delavske pravice. Pri nas (v demokraciji!) bo teh pravic očitno iz dneva v dan manj.

3. Se je že zgodilo eno in drugo. Problem nastopi takrat, ko pokažeš, da znaš več, kot je treba, in nekdo to s pridom izkoristi.

ZDENKA ŠČANČAR

modna kreatorka v Muri

1. Če prekmurskim živinorejcem ne bo uspelo uveljavljati prepovedi transporta živine čez Pomurje, lahko arheologi 36. stoletja računajo na odkritje množičnih grobnic pobite okužene živine. Vendar to odkritje ne bo nič posebnega. V Angliji bo imel takrat že vsak kmet svoj arheološki muzej, kjer bo zanamskemu naraščanju na ogled okostje izumrlih domačih živali: »To je krava, tisto je ovca, koza ...«

2. Pred leti smo med prvomajskimi prazniki kolektivno žurirali ob kolektivnih kresovih na množičnih shodih in proslavah. Danes ima svoj kres že vsaka vaška ali mestna četrt, zato ni vseeno, kje kresuješ, kajti: »Povej mi, kje si kresoval, pa ti povem, kdo si!« Sama, če je priložnost, najraje odpotujem nekam, kjer je veliko sonca, da si napolnim čez zimo izpraznjen akumulator.

3. »Kukavičje jajce« so mi podtaknili, ko sem se pred desetletjem preselila iz okolice Murske Soboti v mesto. Namesto v urbanem in čistem okolju sem se znašla sredi prašne in ob dežju blatne gramozne gmajne, ki ji uradno rečejo mestno središče. Ali pa je to le nostalgija po večno prašnem panonskem mestu?

ANDREJ FRANGEŽ

direktor firme Transpak, Murska Soboti

1. Upam, da tudi kakšnega Prleka z željo, da na drugi strani Mure najdejo tudi kakšnega Prekmurca. Napočil je skrajni čas, da se ta del Slovenije programske poveže in nastopi v novih razmerah skupno, tako napram centrali v Ljubljani kot tudi proti preostalim regijam.

2. Ne dam veliko na novodobne praznike, ki nekaj simbolizirajo in ki jih je treba 1-krat letno slaviti z velikim pompom. Vrednote, v katere verujem in na katere nekaj dam, poskušam vplesti v vsakodnevno življenje, in to 365 dni na leto, tako zasebno kot poslovno. Direktni odgovor na vprašanje se torej glasi: od vsega, kar ste našli, nekaj, le to zadnje odpade.

3. Šaljivega otroškega in prijateljskega podtikanja/nagajanja je bilo nekaj. Vendar mislim, da po tem ne sprašujete. Priznati moram, da sem bil v preteklosti deležen kakšnega jajca. Poznam kar nekaj kukavic, ženskega in moškega spola. Na moje zadovoljstvo se jajca niso »prijela«, običajno so se jim razbila že v rokah ali pa med potjo. Sam pa tovrstnih jajc nisem podtikal.

DARJA JUREŠ

dijakinja srednje kmetijske šole, odlična voznica giga in odbojkarica, iz Babinec:

1. Zaradi hitrega napredka bodo zdaj zakopane stvari (električni, telefonski in drugi kabli) tam lahko mirno ostale. Kmalu bo vse brezžično. Na krajih, kjer je načrtovana avtocesta, pa se bodo čudili nad ostanki le-te, saj bo promet potekal po zraku. Ali pa ga zaradi pomanjkanja energetskih virov ne bo več.

2. Zaradi šole je takrat zame počitek, saj je prosto. Tudi intenzivnih treningov odbojke ni več, saj se sezona končuje. Začenjajo pa se kasaške dirke, ki so mi vsaj tako pri srcu. Običajno je 1. maja tekmovanje v Ljutomeru in takrat vedno čutim že zjutraj ob pripravah veliko adrenalina. Boj za svoje pravice pa začnem po dirki, ko sprejemam kritike trenerja – svojega očeta.

3. V športnem smislu je tega pri odbojki manj, ker je kolektivna igra. Toliko več pa je tega pri dirkah, vseh, ne samo kasaških. Po startu postanemo vsi individualisti, celo egoisti z enakimi željami po uspehu, zato je včasih kakšna pot, da bi me kdo prehitel, preozka ali pa mi je ljubše, da pesek iz konjskih kopit leti v glavo najboljšim prijateljem, kot pa da ga okusim sama.

Lions klub M. Sobota domuje v hotelu Diana v Murski Soboti, zato so si člani za kraj jubilejnega Charter nighta izbrali prav njegovo

kavarno. Bilo je v soboto, 21. aprila, in prišla je večina članov s partnerji, bližnjimi in prijatelji, prišli so gostje iz botrskega kluba, predstavniki vodstva distrikta in več slovenskih klubov, med njimi Piramide iz Maribora, s katerim soboški lioni tudi po zaslugi dr. Ivana Kosa iz Radenec, ki je član Piramide, dobro sodelujejo.

Prvi predsednik soboških lionsov dr. Jože Magdič in deseti naslednik Herbert Šefer. Septembra ga bo nasledil dr. Bojan Korošec.

Slavnostni govornik ob jubileju je bil prav prvi predsednik kluba dr. Jože Magdič. Poudaril je pomen lionističnega gibanja v svetu in pri nas, kjer predstavlja pomemben segment civilne družbe. Med drugimi je ob jubileju spregovoril tudi župan Mestne občine M. Sobota Anton Slavic, sicer tudi član lionističnega gibanja.

Iz pisma Antona Tončka Kosa, predsednika Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota:

-Vaša nesebična pomoč nam omogoča, da lahko kupujemo drage tehnične pripomočke za osebe, prizadete na vidu, ki jim s tem olajšamo življenje, ter vključevanje v širšo družbo. Vaš prispevek je dragocen, saj prispeva k boljši kakovosti življenja ljudi, ki so drugačni, pogosto tudi pozabljeni s strani države.-

V imenu guvernerja je priznanja podelil prejšnji guverner Vojko Lah. Na fotografiji ga izroča g. Avgustu Škaliču, ki je ustanovni član kluba in v njem ves čas aktivno sodeluje.

Otvoritveni ples večera ob glasbi soboškega BIG BANDA pod taktirko mojstra Ernesta Lukača sta odplesala predsednik kluba Herbert Šefer in soproga Hermina.

Med smotri lionizma je prispevanje k družbenemu, gospodarskemu, socialnemu, moralnemu in kulturnemu blagostanju družbe. Brez snobizma, ki ga temu združenju večkrat po krivem pripisujejo nepoznavalci. Tak, prijeten in sproščen, je bil tudi njihov praznični večer, ki mu je s svojim nastopom natresel začimb gledališki igralec Jurij Souček, dobitnik Borštnikovega prstana '94. Nastopil je s Cankarjevim Kurentom, z običajno resnih obrazov pa je zvalil smeh z Jurčičevim Krjavljem.

We serve

10 let Lions kluba Murska Sobota

Med prvo svetovno vojno, leta 1917, se je ameriški podjetnik v Chicagu spomnil milijonov trpečih po svetu in sprožil gibanje za pomoč. V Evropo so začeli romati paketi pomoči iz Amerike. Začetek lionizma.

V Slovenijo pljuske gibanje v devetdesetih prejšnjega stoletja, prav k nam v pokrajino ob Muri iz sosednjega avstrijskega Lions kluba Bad Radkersburg - Mureck, in to na pobudo našega rojaka Aleksandra Kerčmarja. Dr. Jože Magdič in manjša skupina zanesenjakov uvidi v lionizmu tudi možnost pridobivanja simpatij za Slovenijo v času njenega osamosvajanja. Decembra 1990 je 12 pobudnikov skupaj z gosti iz Avstrije sprejelo odločitev, da se ustanovi Lions klub Murska Sobota. 8. marca 1991, ko je bil ustanovni občni zbor, ima klub 19 članov. Danes jih šteje 40, med njimi od leta 1998 tudi dve članici.

Lioni se družijo v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja. Kodeks jih zavezuje, da se dokazujejo z dajanjem pomoči, marljivim delom in vzornimi dejanji, da so nesebični, pozorni do bližnjega in šibkejšega, da skrbijo za prizadete in trpeče, da so skopi s kritiko in darežljivi s pohvalami ...

Dobrodelne akcije

1992

Prebivalcem begunskega centra v Vidoncih so darovali zdravila, zbrana doma in darovana iz tujine (Nemčija, Francija, Avstrija).

1996

Na dobrodelnem koncertu Zagrebških solistov so zbrali milijon tolarjev in jih darovali soboški bolnišnici za nakup diagnostičnega aparata z monitorjem.

Francoski LC LOUE-LES-TOUR je daroval opremo za soboško bolnišnico v vrednosti 90.000 DEM.

1997

Na prodajni razstavi likovnih del umetnikov iz Avstrije, Italije in Slovenije so prodali 57 umetniških del, izkupiček šest milijonov tolarjev pa namenili soboški bolnišnici za nakup mamografa. Na dobrodelnem koncertu Slovenskega okteta so zbrali milijon in pol tolarjev in jih darovali otroškemu vrtcu Laura, pomoč pa namenili tudi Tomiju Špilaku iz Bratonec, fantu s težko telesno okvaro, za nakup avtomobila.

1998

Na enem najodmevnejših koncertov svetovno znanega pianista Dimitrisa Zgourosa zberejo s prispevki donatorjev in vstopnino več kot dva milijona tolarjev in jih darujejo soboški bolnišnici za nakup kardiopografskega aparata. Humanitarnemu društvu OZARA iz M. Sobote darujejo okrog 800 tisoč tolarjev, soboškemu društvu slepih in slabovidnih pa 200 tisoč tolarjev. Izkupiček z dobrodelnega koncerta Ljubljanskih madrigalistov, milijon dvesto tisoč tolarjev, darujejo humanitarnemu društvu OZARA iz M. Sobote in soboškemu društvu slepih in slabovidnih za nakup računalniške opreme za slabovidnega fanta.

1999

Na dobrodelnem koncertu Tria Piccolo iz Avstrije zberejo milijon in pol tolarjev in jih namenijo za opremo novih prostorov Društva slepih in slabovidnih M. Sobota. Na tradicionalnem božično-novoletnem koncertu spet zberejo blizu milijon in pol tolarjev.

2000

Na odmevnem koncertu flavtistke Irene Grafenauer se je nabralo za dobrodelne namene milijon tolarjev, ki jih skupaj z izkupičkom božično-novoletnega koncerta v letu 1999 namenijo za nakup laserja za očesni oddelek soboške bolnišnice.

2001

Na zadnjem mesečnem sestanku v aprilu sprejmejo sklep, da se del sredstev, zbranih na tradicionalnem božično-novoletnem koncertu leta 2000, ko v M. Soboti daruje nastop mednarodno priznani pevski zbor zagrebških zdravnikov, nameni za nakup invalidskega vozička za fanta iz Beltincev ... in

Štirje dobitniki priznanj so se fotografirali skupaj s predsednikom kluba Herbertom Šeferjem (četrti z leve), in sicer (z leve):

RAJKO STUPAR, ki je član kluba od leta 1995, in je od takrat pobudnik in soorganizator večine odmevnih dobrodelnih kulturnih prireditev. Pred dvema letoma je bil predsednik kluba.

Dr. JOŽE MAGDIČ, dobitnik najvišjega lionističnega priznanja v distriktu, je pobudnik lionizma v Sloveniji in ustanovitelj Lions kluba v Murski Soboti. Bil je prvi predsednik kluba in zatem tudi conski predsednik.

Vseh deset let je izjemno aktiven, posebej v času osamosvajanja Slovenije in pri njeni promociji med lioni na različnih koncih sveta. Mnogi mu pravijo kar oče slovenskega lionizma.

EMERIK HANC tudi sodi med ustanovne člane kluba. V prvih letih je bil zakladnik kluba, pozneje pa bdel nad pravilnostjo in zakonitostjo poslovanja kluba. Člani ga spoštujejo zaradi njegove premišljene in iskrene besede.

STANISLAV SRAKA je v klubu od leta 1995. Že šesto leto je klubski tajnik in desna roka vsakemu predsedniku, ki se po pravilih menjajo vsako leto. Je soudeleženelec vseh klubskih aktivnosti, vodi stike z drugimi klubi, vodstvom distrikta in mednarodno centralo. Bil je delegat slovenskega distrikta na 80. konvenciji svetovnega lionizma leta 1997 v Philadelphiji v ZDA.

Med dobitniki priznanj je bil tudi dr. Anton Camplin, ki pa je bil na dan slavlja odsoten. Tudi on je ustanovni član kluba, bil je njegov predsednik, ki je v letu 1995/96 znova oživil skoraj zamrlo klubsko življenje.

Pomagamo

FOTO: Nataša J.

Nekateri pravijo, da ni lepšega življenja, kot je študentsko. Pa se je v zadnjih desetih letih temeljito spremenilo, manj sicer zabavni del in bolj tisti resni del študentskega življenja. Nekeč ni bilo študentskega univerzitetnega športnega centra; študenti so lahko izbirali med manjšim številom ponudnikov gostinskih storitev za bone za prehrano, pa še ta je bila izrazito nezdrava; študenti se niso posluževali taksijev in cena vožnje ni bila prilagojena študentskemu žepu ..., in končno, središče Maribora za študente je bil Štuk, oziroma za bolj pridne - fakulteta.

Zabavno življenje študentov v Mariboru

V ritmu gibanice

Vsak študent potrebuje poleg možnosti za učenje tudi prosti čas. Na kakšen način ga izkoristi, je odvisno od vsakega posameznika. Izbira je pestra - šport, kultura, koncerti, sprehodi ... Maribor ponuja ogromno različnih možnosti v vseh naštetih segmentih. Vendar pa ne gre brez omejitev, saj je za brezplačne športne dejavnosti ponujenih premalo prostih mest. Zabavno življenje je osnovna sestavina študentskega življenja in brez njega ne gre. Tudi na tem področju je ponudba velika. V bližnji okolici študentskih domov na Gosposvetki ulici je zraslo v zadnjih letih kar nekaj lokalov, ki ponujajo dobro zabavo predvsem v nočnih urah.

Vendar Štuk ostaja kljub zavidljivi konkurenci okoliških lokalov še vedno sre-

generacij študentov. V zadnjih dveh letih se je konkurenca gostinskih lokalov zelo povečala, vendar je denarja za vse dovolj. Med vsemi trenutno najbolj izstopata Štuk in Trust. Pravzaprav se zdi, da gre med njima bolj za neko sožitje, saj sta običajno oba hkrati napolnjena z obiskovalci ali hkrati prazna. Neverjetno močno se pozna upad gostov tretjemu lokalju, ki je svoje najboljše čase doživljal vsa 90. leta. Domnevamo, da je to posledica nedavnega odmevnega pretepa med gosti, Prekmurci in Štajerci, ki se je končal dokaj nesrečno za naše rojake. Predvsem pomurski študenti so se že nekaj časa pritoževali, da se ne počutijo varno zaradi izzivajočih gest drugih gostov-lokalov - Mariborčanov in bližnjih okoličanov.

Klub prekmurskih študentov, organizator Prekmurske gibanice, je pripravil 1000 originalnih prekmurskih gibanic, ki so bile razgrajbljene. KPŠ je brezplačno ponudil tudi 60 litrov vina.

sebnosti, ki jih skušajo v vodstvu Študentskih domov Maribor čim bolj omejiti. Z njimi se pogosto ukvarjajo tudi policisti, saj se pogosto kakšni skupinici študentov malo »odpelje« in iz višjih nadstropij odmetavajo med drugim tudi vrednejše predmete - konkretno hladilnike in televizorje. Da bo zabava še večja, pa se je že tudi zgodilo, da sta dva študentska domova tekmovala, kateri bo premogel več razbitih pred omenjenih zadev. Policija je pri tem v glavnem nemočna in predmet posmeha.

S prihodom toplejših dni in noči bodo spet postala aktualna različna mesta ob Dravi. Teh se pogosto poslužujejo dijaki, ki pa imajo precejšnje težave pri celovečernih ilegalnih izhodih iz študentskih domov. Vzgojitelji so premeteni in ne nasedajo več izgovorom o naročilu pri zobozdravniku. Slednji so z dijaki najbolj zasedeni konec maja, ko prireja Študentska organizacija Univerze v Mariboru tradicionalne Lampiončke, in nekaj let tudi že konec marca, ko prireja Klub prekmurskih študentov Prekmursko gibanico. Žal nekateri starši ne razumejo, da študent potrebuje tudi zabavo. Brez te ne gre in dokler vse ostaja v normalnih mejah, bo tudi pozitivno delovala na študenta oziroma na njegov študijski uspeh.

Najcenejše zabave so za-

Rakičanske

1 Penezi za srmake

V davnem časi - tak prpovidávló stari lidje - je rakičanski grof večkrat koli ponoči mógeo pobegnóti z gráda, tak strašna dela so se tan godila. Skoro sáko noč ob edenájstoj vóri je nástao velki ropot, za ropoton se pa seli kaj gróznoga skázalo. Grof je nej znoo, kaj činuti. Nazádnje je zvedo, ka v vesi je an jáko pobočni človik. Toga človika je pozvao v grad pa ga za bóžo volo proso, naj tri noči spi tan. Sirmák je prvolo, pa je ostao v gradi pr grófi. Večer sta si grof in siromag dugo pogučávata pa čakala, ká de se godilo. Koli daséte vóre sta šla f poste. Da sta zmolila večerne molitvi, je fčasih nastao velki ropot. Po ropoti pa sta se pokazali dve grdivi lálóki: adna ocgóra f iži, druga pa ocpodi. Sirmák je nato atag zdejno:

»Góspodne Bože, ve naj pa lejko z mešín straj zemeš.« Na te riči sta lálóki preminoli.

Na drúgo noč pa se prkázao móčen, velki človik, štere vnógo nážof prneso pa je djáo násto. Sirmák je pa zdejno:

»Góspodine Bože, ve pa či naj ščeš skónčati, je eden nož zadosta!« Na te riči je premino človik z noži vret.

Tretjo noč pa je nástao tag velki ropot, ka sta oba, sirmág in grov, se dreveniva grátala. Da je pa ropot mino, se čulo jáko milo jokanje. Sirmák je zdaj pítao:

»Či si bóže stvorjenje, pove nama, ka želes!«

Nato sta dobila odgovor:

»V ton grádi so penezi sránjeni, šteri penezi so po krvici dóbleni. Te peneze morate med siromake razdiliti!«

Na drúgi den je grov dao celi grat spreglédnoti, pa so te najšli f pivnici vnočino penez. Te peneze je grof razdelo siromákon, pa je mér móo v grádi..

Tako je pred sto leti zbiralcu starin in narodnega blaga Štefanu Kuharju iz Bratonec neki očak iz Rakičana zaupal skrivnost o gradu in grofu. *Ljudsko domišljijo so grofovski penezi dodobra razgibali, saj po drugem pripovedovanju, ko sta rakičanski in soboški grof za peneze kartala, je ednok rakičanskomi grofi ranski pod stó spádnó, grof se za njim prigno i ga je iskao. Soboški grof ga pita: »Prijáteo, ka delaš?« »Eden ranski mi je dól spádnó i ga iščem.« je bio odgovor. Nato je soboški grof vzeo édno bánko, jo je k sveči podržao i vúžgao. S to vúžganov bánkov je te sveto pod stolon rakičanskimi grofi, da je te ranski iskao.*

2 Vohunsko gnezdo

Česar rakičanski grof ni zakartal, je zaradi ljubega miru »razdelo prekleto med sirmake« in zato dolgo ni bilo ficka za popravilo dotrajanega Battyanyevega dvorca, ki je ponudil, sicer na državne stroške, po večstoletnem domovanju slavne rodovine v 20. stoletju grajske sobane takim, ki v grofovskih časih niti do grajskih vrat niso smeli ...

Rakičanski grad je zgodba o vzponih in padcih. Danes nastaja nova zgodba, o drugih penezih, ki prihajajo iz Evrope, in o novem središču, kjer se stekajo informacije.

Stari grof Boldizsár Battyany bi sedaj modro pripomnil, da pod soncem ni nič novega, saj ko mu je v 15. stoletju legendarni kralj Matjaž alias Matyas Hunyadi Corvin v zameno za usluge dodelil prva posestva v Železni županiji, poznejši vladarji pa z novimi donacijami še razširili, je Rakothyo predvidel za vohunsko gnezdo in trgovsko središče. To pa je pomenilo v času nastajajoče turške nevarnosti eno in isto.

Informacija je bila in ostala dobro plačano blago.

Začetki naselja segajo v 13. stoletje. Prvi zapis iz leta 1322 pa ga navaja kot Rekythe, osem let pozneje Rekeyte in Castriferrei, prav tako je z dokumenti izpričano, da so leta 1431 tod živeli grajski podložniki, imenovani jobagioni.

Rodovina Battyany, ki je mnoga stoletja oblikovala zgodovino v tem prostoru, je imela sedež v Nemetúvaru, vendar so na drugih posestvih s posebnimi nameni postavljali razkošne dvorce in gradove. Tako so Rakičan ob pomembni prometni žili predvideli za trgovsko informacijsko središče. Iz pisem tukajšnjih oskrbnikov lahko razberemo, da so svojega gospoda zelo natančno obveščali o dogajanjih v obmejnem pasu.

Trgovci so z blagom prinašali tudi informacije o turški nevarnosti z Balkana, saj so prihajali iz bjelovarske-križevske smeri, Zagreba in Varaždina. Druga pomembna pot je vodila v vinorodne štajerske kraje, kjer so kupovali rakičanski oskrbniki odlična reprezentančna vina za gradove in dvorce na veleposestvih Battyanyev. Pisni viri pričajo, da so v 17. stoletju iz Rakičana organizirali uvoz južnega sadja, začimb, kristala, tekstila in drugega eksotičnega blaga iz Italije za potrebe razvejene rodovine.

Prekmurska gibanica pritegne vsako leto tudi več neprekmurskih študentov, saj ni vstopnine.

disce študentskega življenja v Mariboru. Pred nekaj leti je bil znan kot izredno alternativen prostor. Danes se prilagaja gostom, to so pa študenti. Sredi in koncem 90. let je doživel Štuk obnovo prostorov in vodenje je prevzel Vasja Čretnik. Prišlo je tudi do spremembe programske sheme, predvsem zaradi tržnih potreb, in tako je danes Štuk ena najboljših koncertnih dvoran v Sloveniji. Pred prenovo notranjih prostorov je bila premalo funkcionalno izkoriščena prostornost prvega dela - lokalov, to pa ni bila ovira za dobre zabave nekdanjih

Zmotno bi bilo mišljenje, da se študentsko nočno življenje v Mariboru začne in konča ob Gosposvetki ulici. Maribor s svojimi 100.000 prebivalci ponuja številne druge lokale. Eni od teh so nočni klubi, kjer, kot se temu uradno reče, »tete« plešejo. Plešejo in ob tem počnejo še kaj drugega. Gostom, med katerimi so pogosto tudi pripadnice ženskega spola, je dovoljeno le pasivno sodelovanje - gledanje, kajti »tete« praviloma ne smejo dotikati. A ker gre za drago zabavo, je ta res redka in občasna.

ACI

zgodbe

3 Grad ali dvorec?

Z gospodarsko rastjo Rakičana utrjujejo in širijo tudi tukajšnji dvorec. Dvorec ali grad? Zgodovino gradnje gradov in dvorcev v okviru ogrske države v poznem fevdalizmu determiniramo z dvema letnicama: 1526, čas usodne bitke pri Mohácsu, in 1711, ko je bila krvava zadušitev Rakóczyjevega upora. Obdobje dveh stoletij je čas velikih sprememb: Habsburgi se utrdijo v Podonavju in z njimi se širi kulturnoumetniški vpliv Avstrije. Tudi v Prekmurju dobiva arhitektura nove značilnosti bogatega baroka, visoko plemstvo spreminja svoj način življenja, vsedržavna zveza plemstva odmira, v ospredje vstopajo družinski in ekonomski interesi. Posledica gospodarske moči je naraščanje razkošja v dvorcih in gradovih tudi na podeželju. V obmejnem pasu med osmanskim carstvom in habsburško monarhijo plemiške zgradbe vojaško utrdijo v bran proti Turkom in te utrdbe veljajo za gradove. Po izgonu Turkov in po porazu Rakóczyjevih upornikov po maščevalni kraljevi odredbi rušijo gradove, da ostanejo le objekti, ki jih uspejo prekvalificirati v »castrume« oziroma dvorce. Rakičan je vzorčni primer: dokumenti iz leta 1630 navajajo, da so v Rokytzanu na dvorcu potekala gradbena dela. Leta 1640 omenjajo »osrednjo hišo, ter hišo - stari dvorec in še eno hišo, ki se naslanja nanj«. Pergamenti iz leta 1645 govorijo o sobi, ki se odpira na stolp, leta 1652 pa so popravili streho na hiši ključarja in dogradili »spalno hišo«. Najbrž tri leta pozneje so dvorec nadzidali za eno nadstropje, kajti popisovalec navaja: »V novi contignaciji nad stolpom je spalna hiša mojega milostljivega gospoda.« Listina z začetka 18. stoletja rakičansko posestniško zgradbo izrecno

Po sledih preteklosti

označuje kot castellum in omenja še staro palačo. Torej stari grad, namenjen udobnemu bivanju, je odslužil svoje. V obdobju relativnega zatišja zadnje tretjine 17. stoletja, ko ni bilo več velike turške nevarnosti, je Rakičan doživljal svoj razcvet. Nastajal je novi dvorec z lepim arkadnim dvoriščem. Turški vpadi s srede 17. stoletja, ko so v okolici Rakičana in Murske Sobote opustošili 16 vasi in odgnali v suženjstvo 390 ljudi, so že pozabljeni. Veliko nemira so prinesli Rakóczyjevi sledbeniki, ko jih je hrvaški grof Drašković premagal pri Rakičanu.

4 Neke nove zgodbe

S tem je tudi konec herojskih dejanj v tem kraju: rakičanski dvorec in posestvo izgubljata svojo veljavo. Zgodovine ne delajo več na Balkanu, ampak na Dunaju, trgovsko blago prihaja po novih poteh. Nekoč pomembno informacijsko središče koncem 19. in na začetku 20. stoletja postaja mesto občasnega počitnikovanja obubožane veje rodovine. Leta 1924 po smrti lastnice Georgine Saint Julien Wallsse, r.pj. Battyany, sta podelovala vsak polovico posesti in dvorca sin Albert, grof St. Julien Wallsse, in hči Ilona, vdova po Drückheimu. Grofa Alberta, rakičanskega graščaka, avstrijskega državljana s prebivališčem v Salzburgu, in njegovo sestro, grofico Ilono, bolniško sestro v Luzernu in pozneje v Franciji, so v času agrarne reforme hoteli razlastiti dvorca in parka v korist kmetijske šole. Na to se je grof Albert pritožil na ministrstvo za agrarno reformo pa tudi občinska agrarna odbora v Rakičanu in Lipovcih sta ga podprla, ker sta nasprotovala ustanovitvi kmetijske šole za Prekmurje, češ da bo kvarno vplivala na ljudi.

Celo Jožef Klekl je v začetku zastopal to stališče, toda na namig iz Ljubljane je utihnil. St. Juliena Wallsseja so 1925. razlastili, toda po pritožbah in posredovanjih, sklicujoč se na 1880. leta zgrajeno družinsko kapelico - grobnico so uspeli obdržati dvorec in park. Toda ne za dolgo. »A to je druga zgodba,« bi dejal in se čudil plemeniti grof Boldizsar Battyany, ko bi z nebeškega bojnega polja pogledal proti Rakičanu. Po domu oskrbovancev, po ateljeju, gobjem ranču, grajskih konjih bo spet nova zgodba.

Ella Pivar

»Slovenske gorice bi silno obogatele, če bi bilo blato naprodaj ...« je pisal pisatelj Ivan Cankar

Devetdeset let Cankarjeve odisejade v Slovenskih goricah

Slovenski pisatelj Ivan Cankar je bil rojen pred 125 leti (10. maja 1876) na Vrhniki. Te dni pa bo minilo 90 let, ko je odpotoval od Sv. Trojice v Slovenskih goricah, kjer je preživel pol leta ene od svojih pogostih odisejad oziroma romanj po bližnjih in oddaljenejših krajih takratne avstro-ogrške monarhije.

Romanje iz kraja v kraj, pomanjkanje ...

In da bomo lažje spoznali Cankarjevo romanje iz kraja v kraj, začnjam opisovanje njegovega bivanja v Slovenskih goricah nekaj let prej. Jeseni leta 1896 se vpiše na tehniško visoko šolo na Dunaju. Študij kmalu opusti in se posveti le pisateljevanju. V času od 1897 do 1898 živi na Vrhniki in v Ljubljani, zadnje mesece leta 1898 pa na Dunaju. Od konca 1898. do 1909. leta živi spet na Vrhniki in v Ljubljani in zadnje mesece leta 1898 spet na Dunaju. Od konca 1898. do 1909. živi večinoma na Dunaju. Poletje 1899 je bilo med najtežjimi razdobji njegovega življenja; bil je brez dohodka. Honorarjev iz domovine ni dobival. Večkrat je bil brez stanovanja, hrane. Jeseni ga reši skromna novinarska zaposlitev.

Od jeseni leta 1899 do odhoda z Dunaja stanuje pri ločenki, ki preživlja sebe in četrto otrok z ročnim šivanjem. Gospodinjinina hči Štefka je veljala od leta 1903 do 1909 za pisateljovo nevesto. V tem obdobju je preživel Cankar krajša ali daljša obdobja tudi v Ljubljani. Udeleževal se je premier

svojih dram in v tem času napiše Hlapca Jerneja. Od avgusta do novembra leta 1909 živi v Sarajevu pri najmlajšem bratu Karlu. Bil je katehet in tajnik škofa dr. Josipa Stadlerja.

Kraigherjevo povabilo v Slovenske gorice

Jeseni 1909 se pisatelj Ivan Cankar dokončno vrne v domovino. Nastani se v Ljubljani. Od novembra 1910 do maja 1911 je gost zdravnika in pisatelja dr. Lojza Kraigherja pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Poleti 1911. leta pa ga je že mogoče srečati v Slavoniji, nato na Krasu, v Kranjski Gori ...

Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, znanem romarskem kraju, je Cankar preživel okoli pol leta oziroma od 5. novembra 1910. leta do začetka maja 1911. Takratni trojiški zdravnik in pisatelj Lojz Kraigher je povabil Cankarja na večmesečno bivanje k Sv. Trojici v pismu, ki je datirano 10. marca 1910. V njem med drugim piše:

»... Saj bi itak bilo dobro, da bi kdo od socialistov malo preštudiral obmejne razmere. Teh ne poznajo niti rodoljubi po poklicu, kaj pa šele vi drugi! ...«

Težilo ga je nemškutarstvo, blato ...

Iz pisem, ki jih je Cankar takrat pošiljal v Ljubljano, je razbrati, da ga je slovenskogoriško okolje dušilo. Pisma so dragocen dokument o tem, kako je v tistem času vodilni slovenski literat doživljal in ocenjeval okolje, v katerem je pisal Lojz Kra-

Trojičan Rudolf Rojko je rad pripovedoval o času, ko je v njihovo gostilno zahajal pisatelj Ivan Cankar.

igher sredi izjemno razbohotenega nemškutarstva politično začinjeno roman Kontrolor Skrobar.

Pisma je pošiljal Cankar v Ljubljano od druge polovice novembra 1910. leta do druge polovice marca 1911. Jeseni leta 1910 piše svoji gospodinji na ljubljanski Rožnik:

»... Dostej sem oblezel že mnogo slovenjegoriških vasi in trgov - same svetnike: sv. Lenart, sv. Ana, sv. Anton, sv. Benedikt, sv. Bolfenk, sv. Jurij itd. Kraji se mi zde zmirom bolj prijazni; vse je tako nekako 'miniaturno', 'fletkano'. Ampak blato, blato! Rekel sem, da bi Slovenske gorice silno obogatele, če bi bilo blato naprodaj ... Gazili smo vodo, da je bilo joj; jaz sem imel v čevljih dobro porcijo prežgane juhe. Ko smo dospeli na hrib, smo se pa še znotraj namočili. Povabil nas je bil namreč notar od Sv. Lenarta v svoj vinski hram ...«

In Cankar v pismih nadalje sporoča, da so ti kraji »miniaturni«, da so »gnezda«, kjer si ljudje preganjajo dolgčas »s prepiri in prepirčki« in kjer napetost med advokatovo in notarjevo ženo vpliva tudi na politične odnose med Slovenci.

Predvsem v pismih Nini Bergmanovi je Cankar odlično opisal okolje, v katerem je, kot je bilo že napisano, zorel Kraigherjev roman Kontrolor Škrobar. Opisal je namreč ozračje, v katerem je samo ženitovanjska »zaba-

va« sproščala zadušljivost in kjer je duhovna dejavnost sproti zamirala zaradi strupenega nemškutarstva. Cankar je svojemu gostitelju pomagal pri nastajanju pravkar opisane romana.

Obiskoval pesnico Kristino Šuler na Stari gori

Jože Čuš, doma z Ženika blizu Sv. Jurija ob Ščavnici, mi je posređoval ustno izročilo, da je Ivan Cankar med bivanjem pri Lojzu Kraigherju večkrat obiskal učiteljico oziroma pesnico Kristino Šuler. Bila je Gorenjka in je takrat živela pri Sv. Duhu na Stari gori v nekakšnem izgnanstvu zaradi nezakonskega materinstva. Tja se je Cankar vozil s kočijo, verjetno s Kraigherjevimi, ki jih je Kristina Šuler dobro poznala. Domačini so vedeli povedati, da se je Cankar sprehajal s Kristino pokrit s temnim klobukom.

Bistro z imenom Cankar in nekdanja Rojkova gostilna

Poslopije, v katerem so pri Trojici živeli Kraigherjevi in pol leta tudi Cankar, še stoji. V njem sta trgovina in bistro Cankar. Za ime bistroja rabi celo Cankarjev podpis. Na pročelju hiše je spominska plošča.

Nasproti nekdanji Kraigherjevi hiši stoji poslopije z letnico 1789. To je nekdanja Rojkova gostilna. Sin gostilničarja Rudolf Rojko je imel v opisovanem času okoli 17 let in zdaj je že dolgo pokojni. Proti koncu šestdesetih let minulega stoletja, mi je povedal, je takratni sosed zdravnik Lojz Kraigher plačal v njihovi gostilni za Cankarja dnevno po liter vina. Nekaj so mu plačali še gostje in Cankar se ga je v Rojkovi gostilni pogosto tako nalezel, da je oblezel pod veliko mizo v kotu in tam globoko zasmrčal. O tem mi je Rudolf pripovedoval doživeto v tisti sobi, kjer se je to dogajalo. In še opisana miza je takrat stala v njej.

Rudolf Rojko mi je povedal še več zanimivih dogodivščin, povezanih s Cankarjem iz njegove trojiške odisejade. Iskane tolažbe v kozarcu vina v zvezi s takratno »narodovo nemočjo« je bilo pogosto. Večino nekdanjih blatnih cest v Slovenskih goricah je že prekril asfalt. A gostilni vedno več. In v vinu iščejo tolažbo nove generacije literatov, vizionarjev, plebejcev ...

Nekdanja Rojkova gostilna pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah stoji nasproti nekdanje Kraigherjeve hiše.

FOTO

Franček Štefanec

New York z očmi

Maj je mesec Maratona treh src v Radencih. Zdi se mi pravi trenutek, da vas popeljem po mojih doživetjih lansko jesen na velikem newyorškem maratonu. Premagal sem ga tudi jaz, VLADO ROŠ iz Murske Sobote, maratonec po duši, sicer pa zaposlen na tukajšnji carinski upravi, po poklicu pa inženir elektrotehnike.

Kako sem začel

Bilo je pred petimi leti, nekako po tistih silnih predin ponovoletnih zabavah, ko sem tudi sam opazil, kar so drugi opazili že zdavnaj. Pod brado mi je začela rasti še ena brada, razdalja med popkom in hrbtenico pa se je začela nezadržno večati, skratka kriza. Treba je bilo ukrepati. Meso sem zamenjal z zelenjavo in začel sem teči. Najprej je bilo to osem krogov okrog igrišča, s tedni se je razdalja povečevala. Na nogah so se začeli kazati prvi zametki mišic. Pozno spomladi sem se udeležil svojega prvega množičnega teka na deset kilometrov v Radencih. Že čez eno leto pa je »padel« prvi veliki maraton, prav tako v Radencih. Prvi maraton je kot prva ljubezen. Nikoli ga ne pozabiš. Bolečine tam okrog tridesetega kilometra, ko te bolijo še tiste mišice, za katere se ti niti sanja ne, da obstajajo, ko te ožulijo še šivi na nogavicah, ko začneš zaradi neprimerne obutve krvaveti pod nohti na nogah. In zmagoslavje, ki ga čutiš v sebi, ko po skoraj štirih urah pritečeš na cilj. To je pomenilo tudi začetek resnejšega ukvarjanja s tekom ter članstvo v tekaški sekciji Radenske.

Začetki so bili krvavi...

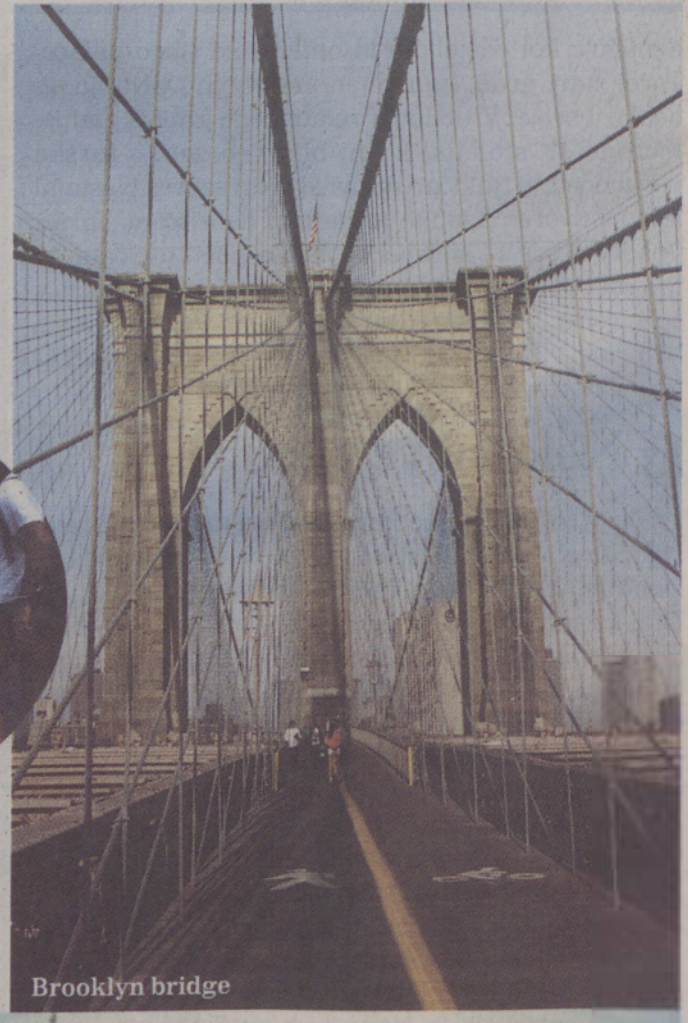
Prijazni Korejci na teku prijateljstva.

Čakajoč na start (z leve) Anton v trenirki in ovit s folijo, jaz v luksuznem plašču in Zlatko v podloženi pidžami.

Slovenska ekipa pred palačo OZN.

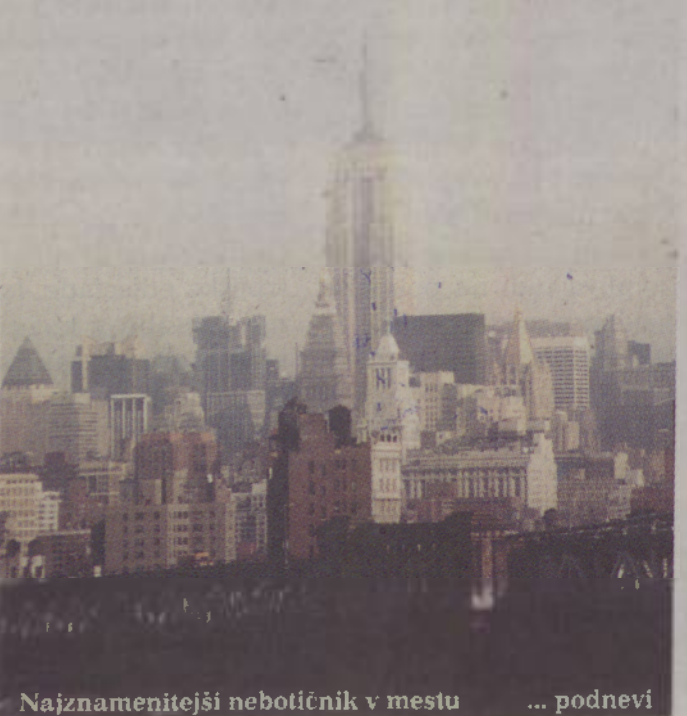
Brooklyn bridge

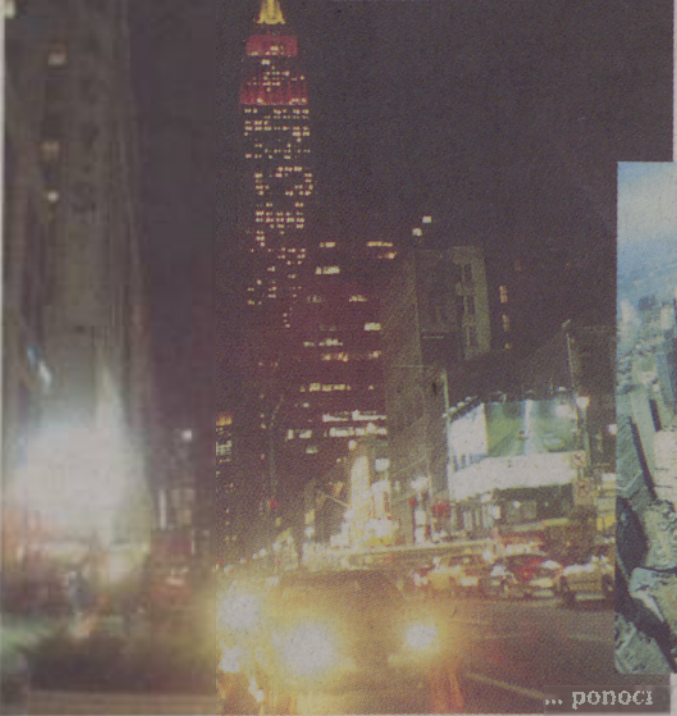
Nekaterim se pa res ni mudilo.

Po 6. aveniji

Najznamenitejši nebotičnik v mestu ... podnevi

... ponoči

... ter pogled z njega.

maratonca

Kako smo se odpravljali v New York

Želja vsakega maratonca je, sodelovati na najbolj prestižnem maratonu na svetu, to je newyorškem maratonu, kjer sodeluje 30.000 tekačev z vsega sveta, ob progi pa jih bučno pozdravlja dva milijona navijačev ter gledalcev. V tekaški sekciji Radenske smo se ob dvajsetletnici maratona v Radencih ter zaradi prehoda v novo tisoletje odločili, da se tega maratona množično udeležimo. Vsa prejšnja leta je organizator končal z zbiranjem prijav, ko se je prijavilo 30.000 tekačev. Žal pa se je organizator prav lansko leto prvič odločil, da bo upošteval vseh 90.000 prijav, število udeležencev maratona pa je omejil tako, da jih je določil žreb. Tako smo bili od devetih prijavljenih tekačev iz Pomurja iztreženi le trije: newyorški veteran Zlatko, Anton in Vlado, pisec teh vrstic.

Iz Gradca smo prek Frankfurta po dvanajstih urah prileteli v mesto, ki mu domačini pravijo tudi Big Apple (veliko jabolko). Zaradi nekaj slabih izkušenj z letališč zahodne Evrope sem se počutil zelo nelagodno. Občutek seveda ni bil zaman, saj nas je mejni uradnik po kontroli potnih listov kljub mojemu vztrajanju, da ne potrebujemo vize, poslal v posebno sobo. Tam so ljudje vseh barv nervozno prestopali sem ter tja, temnopolta ženska z otrokom je jokala, saj ji je bila zavržena prošnja za vstop. Za letalsko vozovnico je verjetno porabila celo premoženje. Amerike ne bo nikoli videla. Po kakšni uri smo prišli na vrsto še mi. Ko sem uradniku v pol stavka pojasnil namen našega obiska, so se mu usta razpotegnili v tako širok nasmeh, da bi se ga veselil vsak zobozdravnik. »Good luck and good run,« nam je še zaželel in bili smo v Ameriki.

Hotel

Tripstelnjano sobo v hotelu Pennsylvania smo rezervirali že v Sloveniji. Za ameriške razmere hotel častitljive starosti, zgrajen leta 1919, je v srcu Manhattan, prav nasproti znamenitega Madison Square Gardna, kjer je med drugim domače igrišče košarkarjev New York Knicksov ter hokejistov New York Rangersov. Hotel se s svojimi 22 nadstropji in 1700 sobami kar izgubi med okoliškimi nebotačniki. Z enim od štirinajstih dvigal smo se odpeljali v naše nadstropje. Ko smo prišli v sobo, se je prvi znašel Zlatko: »Jaz sem najstarejši, spim na svoji postelji.« Meni kot drugemu najsta-

»Tro« posteljna soba.

rejšemu je preostalo samo še to, da se odločim, katero stran postelje si bom delil z Antonom. Soba je bila dvo-posteljna. No ja, za sobo, ki stane brez hrane 210 USD na dan, po domače je bilo to 53.000 sit, pa bi res lahko dobili kaj več. Na srečo je bila postelja dovolj velika za oba.

Hrana

Že prvi večer nas je peljal Zlatko, star newyorški maček, na pozno večerjo v korejsko restavracijo, kjer so se pred leti nesramno dobro prenažirali. Žal pa se je znanje angleščine sicer zelo prijaznega natakarka končalo pri halo in O. K. Jedilni list je bil v korejskih pismenkah z angleškimi prevodi, vendar nam imena, kot so »zelenjaya haung tong« ali pa »hobotnica na način tjong pong« niso povedala prav ničesar. Zdelo se nam je, da bo najboljša, če naročimo kar na slepo. Napaka. Do takrat sem mislil, da je najbolj pekoča kuhinja na svetu indijska, v primerjavi s katero je prekmurski bograč hrana za dojenčke. Kako sem se motil!

Pri hotelu smo odkrili samopostrežno kitajsko restavracijo, kjer si se lahko za 10 USD napokal za skoraj ves dan. Hrana sicer solidnega okusa je bila prirejena za hitre prehrane vajene ameriške želodce - razkuhana, masna, polna škroba, daleč daleč od Kitajske. Pravo gastronomsko odkritje pa so bile majhne in skromne restavracije v Kitajskem mestu. Tretjino normalne cene in odlično. Slovenske razkošne kitajske restavracije bi se lahko skrile. Le malo čudno smo se počutili, saj so nas drugi gostje gledali, kot da bela noga praga teh restavracij še ni prestopila. V vsaki ameriški kriminalki se glavni junak, policist ali detektiv, v filmu najmanj enkrat ustavi pri kiosku, naroči hot-dog ter prodajalca, ki je seveda z vsem na tekočem, pobara, kaj si misli o najnovijem množičnem morilcu. Čeprav se imam za vegetarijanca, se nisem hotel izogniti tej ameriški znamenitosti, ki jo prodajajo na vsakem vogalu. Nikoli mi ne bo jasno, zakaj za vruga ljudje to jedo.

Amerika je v vseh pogledih dežela presežnikov. Takšna je tudi velika kava. Sedem in pol decilitrov kofeina ti postrežejo v plastični posodi s slamicco. Seveda se prileže še krof. A kaj, ko je bilo na krofu v velikosti pol rokometne

5537 -4342 - 12
PHOTO ORDER NUMBER

SATISFACTION GUARANTEED!
This proof is a preview of your beautiful finished prints!

TSC graphics
Official Photographer Since 1979

ORDER NOW FOR FASTEST SERVICE!
Satisfaction Guaranteed or your Money Back
Leave Proof On Card - It Will Be Returned

5537
Ros, Vlado
ROZNO NASELJE 19
MURSKA SOBOTA
9000 SLOVENIA

CITY, STATE, ZIP, COUNTRY

Light or Dark Proofs Will Be Corrected In Printing

3 WEEK DELIVERY

Orders received by
DECEMBER 4
will be mailed 3 weeks after the date.
Later orders accepted.
Allow 3-5 weeks.

ORDER NOW:

MAIL PHONE FAX
(814) 982-5467 (614) 882-8353

www.tscgraphics.com

TSC Graphics • P.O. Box 775
Westerville, Ohio 43086 0775

BONUS
All prints 6 x 10 and larger will be
gold embossed with the race name
if ordered within 3 months.

žoge še za centimeter sladkorja. Nič čudnega, da je vsak drugi Amerikanec predebel. Pivo ni nič drugačno kot pri nas, le da bi si za ceno enega piva v New Yorku lahko doma privoščili tudi pico in še bi ostalo za kepico sladoleda.

Nakupi

New York je tudi mesto nakupov. Komaj ko pogledaš v izložbo, že te kdo poguca za rokav in povabi v prodajalno. Ko sem pred trgovino s fotografsko opremo gledal širokokotni objektiv, ki sem si ga želel že leta, mi je prodajalec ponudil specialno znižanje s 699 na 250 USD. Po kakšni uri joka in stoka (jaz: češ iz kako revne dežele od tam nekje prihajam, kjer je še avto redkost; on: kako slabo mu gre posel in kako veliko družino more prehraniti) sva se zmenila za sto dolarjev. Hehehe.

Veliko stvari in razni sumljivi tipi prodajajo na ulicah. Kičaste slike, razne fotokopije s šalivo spolno tematiko, tri kitajske srajce za 5 USD ali pa paket najcenejših baterijskih vložkov na Manhattanu niso ravno nakup desetletja.

Razočaranje in grozljivka za naše žepe pa je bila športna oprema, ki je pri enaki kakovosti za dva- do trikrat dražja kot pri nas. Živela Slovenija!

Turizem

Seveda smo si v teh nekaj dnevih poizkušali ogledati čim več mesta in njegovih znamenitosti.

Ogled brooklynskega mostu ter Empire State buildinga je obvezen. Slednji je bil do leta 1972 s svojimi 102 nadstropji in 448 metri do vrha antenskega stolpa najvišja zgradba na svetu. Vendar pa me je bolj kot velikost fasciniral podatek, da so ga sezidali v 14 mesecih, in to v času velike krize. Pa tudi devet dolarjev za vožnjo v najvišje nadstropje, kjer je razgledna ploščad, ne bi smelo biti nikomur žal, saj je razgled, še bolj pa občutek, da stojiš na tako imenitem kraju, enkratno.

Drugi nebotačniki pa so me pustili nekako hladnega, saj jih je enostavno preveč, vse je visoko in nimaš občutka takšne in drugačne veličine. vsakem zahodnem mestu me vedno najbolj pritegne kitajski del s svojim značilnim vonjem, množicami ljudi in prodajalnami, kjer je vsak nakup podoben nakupu kinder jajčka, saj ne veš, kaj bo notri.

Obvezen je tudi ogled nekaterih muzejev ter številnih galerij. Najbolj so me prevzela okostja ogromnih dinozavrov v naravoslovnem muzeju ter egiptovski del zgodovinskega muzeja, ki je menda večji, tako so se vsaj hvalili, od tistega v Aleksandriji. Seveda ne gre brez obiska Guggenheimovega in Ameriškega naravoslovnog-zgodovinskega muzeja ter Metropolitanskega muzeja umetnosti. Vendar pa obisk muzejev zahteva čas, ki ga pa nismo imeli, zato smo se žal morali odločiti za triurne instant variante z vodnikom.

Mednarodni tek prijateljstva

V soboto dopoldan, dan pred velikim maratonom, je pred palačo Združenih narodov start Teka prijateljstva. Najprej je pozdravil vse udeležence teka v nekaj svetovnih jezikih organizator maratona. Na naše veliko presenečenje nas je pozdravil tudi v slovenščini. Seveda smo mu odzdravili z »Kdor ne skače, ni Slovenec«. Potem nas je še pozdravil budistični menih, ki je molil za mir na svetu.

Proga je dolga sedem kilometrov in teče večinoma po šesti aveniji do Centralnega parka. Na ta tek se lahko prijavi vsek in ni nikakršnih omejitev. Tek je čisto humanitarne narave, čeprav se tu in tam najde kak čudak, ki tekmuje. Mnogo tekačev je oblečenih v narodne noše ali so našemljeni. Videli smo kar nekaj krav, zmajev, vikingov ter takšnih in drugačnih mask. Med tekom je bilo dosti smeja, fotografiranja, nekateri pa niso mogli zdržati in so si vmes privoščili hamburger iz bližnjega McDonalda'sa.

Na cilju so nas počastili z malico, nato je sledila obvezna izmenjava majic med tekači. Majice z imeni naših sponzorjev, ki smo si jih natisnili prav v ta namen, smo kar dobro zamenjali.

Maraton, 5 oktober 2000

Na dan maratona smo vstali malo po peti uri zjutraj. Po zajtrku smo se z enim od posebnih avtobusov odpeljali na start, ki je v vojaški bazi na otoku Staten island. S seboj smo imeli vsak svojo vrečo z obleko, ki smo jo na startu oddali in so nam jo pripeljali na cilj. Ker pa so se bogovi odločili, da se bodo prav ta dan z nami malo šalili, bilo je

osem stopinj Celzija, in zelo vetrovno (dnevi pred maratonom in po njem so bili seveda toplji), nas je večina na start čakala v obleki, ki smo jo tik pred zdajci odvržli in zdaj greje številne mestne klošarje. Na start je bilo treba čakati skoraj štiri ure, zato je bilo za zabavo, hrano in pijačo dobro poskrbljeno. Mraz smo preganjali s stopicanjem na mestu in toplimi napitki.

Tudi za tiste najbolj osnovne človeške potrebe je bilo dobro poskrbljeno z več kot 400 mobilnimi kemičnimi WC-ji in najdaljšim pisoarjem na svetu, ki ga je predstavljala 200 metrov dolga cev, prerezana na pol, speljana po hribu navzdol. Njena vsebina se je izlivala naravnost v cisterno.

Ob desetih je župan mesta New York s topovskim strelom označil start maratona. 30.000 tekačev se nas je s treh različnih startnih pozicij poglavo proti 42,192 km oddaljenemu cilju v Centralnem parku. Že na začetku sta me šokirala strmi vzpon po mostu, ki povezuje otok z Brooklynom, in močna ledeno mrzla »čelinka«. »Celinka« je v internem žargonu soboških tekačev veter naravnost v čelo, mora vsakega tekača. Takšnih vzponov je bilo še kar nekaj, tako da je Anton na koncu krel, zakaj za vruga mu nihče ni povedal, da je to gorski maraton in da bi temu primerno tudi treniral. Tudi mene so številni vzponi, veter in seveda mraz zdelali, tako da me je tam nekje od petintridesetega kilometra dalje od napora že kar pošteno zvijalo in sililo na bruhanje.

Ob progi so nas ljudje zares bučno pozdravljali, kričali in peli. Otroci so nam ponujali pijačo, bombone ali pa so si želeli le dotika z roko. Za dodatno dobro razpoloženje so skrbele številne glasbene skupine, od folka do težkega roka, da sem si moral ukrasti nekaj sekund in malo zaplesati. V delu Brooklyna pa se tamkajšnji ortodokсни Židje niso dali preveč motiti in so se obnašali, kot da nas ni, ter kljub zaporam nemoteno prečkali cesto. Skoraj nič ljudi pa ni bilo v Bronxu, najrevnejšem predelu mesta, kjer imaš vtis, da je ljudem nerodno ali pa jih prirediteljev enostavno ne zanima.

Tudi ta maraton vzamejo nekateri bolj za šalo. Tako sem videl tipa, oblečenega v smoking z metuljčkom, le copati in startna številka so ga izdajali, da je tekač, ali pa nekoga, ki je tekkel brez hlač, svoje bogastvo je imel skrito v nekakšno vrečko, zadnjico pa je imel zaščiten s krilom, narejenim iz visečih kondomov, na majici pa je imel napisano »Tuch me baby« (dotakni se me, bejba).

Ko sem priteknel na cilj v Centralnem parku, mi je prostovoljka čestitala, drugi prostovoljec mi je dal medaljo, spet stisk rok, nasmeh, potem te nekdo ogrne z aluminijastim ogrinjalom proti mrazu in spet nasmehi ter čestitke. Spet ti da nekdo vrečko z malico in nekako ti uspe priti do kamionov, kjer te čaka tvoja obleka. In tako gre kot po maslu z vsemi 30.000 tekači. Enkratna organizacija.

Še vedno ne vem, zakaj sem si po dvainštiridesetih kilometrih teka privoščil še sedem kilometrov pešačenja nazaj do hotela. Mogoče sem mimoidočim hotel povedati, sicer že oblečen, ampak še vedno ogrnjen s folijo, na kateri je z velikimi črkami pisalo NEW YORK CITY MARATHON, kaj sem dosegel, ali pa sem pozabil, da obstaja podzemna železnica. Ne vem. Po maratonu možgani enostavno ne delajo tako kot bi v normalnih okoliščinah.

Pomembno je sodelovati in vsak je zmagovalec. Pa vendar mi nečimrnost ne da miru, da se ne bi pohvalil z 2527. mestom ter s časom 3:24:52. Kot zanimivost naj še povem, da je najstarejši udeleženec štel 90, najstarejša udeleženka pa 84 let. Maraton sta pretekla v nekaj več kot sedmih urah. Zavidanja vreden pogum in vztrajnost. Bravo obema!

Še enkrat pa bi se želel od srca zahvaliti vsem prijaznim sponzorjem, ki so nam po svojih močeh pomagali in brez katerih bi bil na naših bančnih računih še zdaj globok minus.

Radovednost je bila močnejša ... moj prvi hot-dog po petih letih. To je pač Amerika!

Rengeovi v Šalovcih

Strašnemu govejemu goboju je ime

pen

naj zavolo betega ne zbišneč!

VESTNIKOV MESEČNIK
četrtek
29. marca,
2001,
72. številka

Pala prinosimo otroci
brez ajne in v lahki hodi...
Če bi se ne bojiš...
Do...
bodimo val vsaj FBI

Lujzek

Pen si je dvakrat omislil naslovnico s pomočjo izvirnih idej, ki jih na svoji ekokmetiji udeležena ZORA in MIRKO RENGEO. Želita, da bi v regiji in podalpski deželi nasploh zaživel naravi prijaznejše življenje, da ne bi več zastrupljali zemlje in vode, živalim pa pustili, da bi se v miru pasle (in zrasle).

VESTNIKOV MESEČNIK
četrtek
29. oktobra,
2001,
72. številka

V ŠALOVSKIH »ŠUMAH« ZA LAS UŠEL SMRTI

GOBANI (GRBANJI) SKORAJ KRIVCI ZA TRAGEDIJO

NAJNAJBIŠE FERDINAND V 15 LET POČEJŠA PAJ MARIBORU

ZARADI GROZLJIVEGA DOGODKA S TE NASLOVNICE V REDARCIJI UPAMO, DA BODO DO IZIDA NASLEDNEGA PENA (30. 11.) NAŠI GOZDOVI ŽE PRAZNI!

Še bolj smo vam pognali strah v kosti oktobra lani, ko smo kot napadalno žival predstavili tako imenovanega govejega goboju, ki bojda straži goričke gozdove in preganja naključne obiskovalce (v tistem času so bili to gobarji iz malone vse Slovenije, ki k nam niso prišli zavoljo svežega zraka, pač pa so pustili za sabo pravo opustošenje). Resnica je seveda čisto drugače: strašni goboju z naslovnice je prijazen LUJZEK, eden od sedmih »predstavnikov« škotskega gorskega goveda, ki jih gojijo pri Rengeovih. Je edini bik, blažen med šestimi ženami – Bina, Brita, Bella, Asina, Erika in Ella so njihova imena. Gospodar Mirko ve praviti, da Lujzek pri »tistih zadevah« ni preveč podjeten, tako da razmišljajo o novem osemenjevalcu, ki bo bolj »poskočen«. Sicer pa je škotsko govedo primer ekstenzivne reje, krave so ves čas zunaj, pasejo se in jedo biohrano. Ne duha ne sluha o kostnih mokah, kravji norosti in podobnih tegobah apokaliptičnega časa ...

Pri Rengeovih tako zadovoljno mulijo travo celo kodrovlaki pujsi (nedavno v Penu poimenovani Prasixch Sellittius), ki naj bi k nam prebegnili po novi železniški progi (če ni odprta za promet z ljudmi, je z živalmi očitno drugače, vsaj po Penu ...). V resnici je to stara pasma pujsov, ki so jo še pred 50 leti gojili tudi v Pomurju. Potem so jo opustili in zdaj je v bistvu pozabljena, če ne bi bilo Goričke vasi v Šalovcih.

Bojan Peček

N. Juhnov

Če želite zaživeti po načelu Nazaj k naravi, se pot na Goričko res splača. V trgovini Rengeovih je več kot sto izdelkov. Vsi so »bio«, med njimi pa boste našli biku Lujzemu podobni celo prekmursko viagro. Poskusite, ni ga čez domače zdravilo!

Kdo pa so ti mladi fantje?

Ben Hur na Tišini

V začetku šestdesetih let se je končalo obdobje hollywoodskih filmskih spektaklov. Med zadnjimi je bil eden največjih. Ben Hur - film o Rimu in zgodnjem obdobju krščanstva. Kdo bi si mislil, da so to zgodbo spoznali na Tišini že pred 65 leti. Alojz Rogáč nam je prinesel fotografijo gledališke skupine. Igralci so v zanimivih kostumih. Na hrbtni strani je zabeleženo: »Igra: Benhur, 5. aprila 1936.« Fotografijo je posnel J. Cider iz Vanče vasi. Z Rogáčevo pomočjo smo prišli do Ane Šadl s Tišine, igralko v Ben Huru iz leta 1936, ki nam je o igri in igralcih povedala, kar se je takrat pač spomnila.

Tekst je izbral učitelj na tamkajšnji osnovni šoli Martin Sreš, doma iz Ižakovec. Ana se imen vseh igralcev na fotografiji ne more spomniti ali pa jih, zaradi kostimov, ne more spoznati. So pa zanesljivo na fotografiji: Ida Farič, rojena Žohar, Pepi Ozvatič, Polonka Cigut, Lujzek Srdt, Trezika Lipič, Janez Rogáč, Franc Kuhar, slikar iz Rankovec, Rajbar, Džuban, Tunek Ružič (morda), Franček Kovač - Kortačov in še drugi. Tiste čase so na Tišini kar veliko igrali. Ana se spomni iger, v katerih je igrala tudi sama: Skrivnost svete noči, Betlehanski stražar, Kristusovo trpljenje. Fotografija je nastala pred gospodarskim poslopjem pri šoli. Ob šoli je bila zgrajena velika učilnica in tam so imeli predstave. Takrat je ravnateljaval Evgen Antauer. Kot pravi Ana Šadl, so bili igralci veseli, da so igrali. Tako so se lahko dobivali na vajah, saj kakšne druge zabave ni bilo. Ko so predstavo odigrali, so se kar razšli po domovih. Niso na primer kje sedli in kaj popili, kot je to zdaj v navadi. Predstave so bile ob nedeljah po večernicah, ogledat pa so si jih prišli ljudje iz vse fare. Ben Hura so igrali trikrat. V drugih krajih z njim niso gostovali. Tišina je bila takrat zelo oddaljena od M. Sobot, se spominja Ana Šadl. Cesta je bila razmeroma slaba, še slabša pa prometna povezava. Enkrat na leto jih je obiskal šolski nadzornik iz Sobot. Drugega iz mesta na Tišini ni videla. Prva igra, v kateri je igrala, pa je bila Oporoka kralja Matjaža (na manjši fotografiji), ki jo je odigrala 28. junija 1931, ko je končala četrti razred. Igrala je kraljico Alenčico. Igro je režirala učiteljica Otilija Rus, doma z Bleda.

Ben Hur, 5. aprila 1936

Oporoka kralja Matjaža, 28. junija 1931

Vabilo lastnikom starih slik

Vabimo lastnike starih fotografij, da nam jih, z opisom oziroma s kratko vsebino, pošljejo. Normalno, da bomo poslano honorirali, fotografije pa vrnili. Da bi objavili kakšno staro fotografijo, lahko sporočite tudi po telefonu: 531 19 60.

Od 26. aprila do 31. maja

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96 leta, ki priznavajo ljubezen

Zelo živahen mesec, še posebno med 7. in 21., ko bo v vaše znamenje prišel Merkur, planet komunikacije in trgovine. Lahko boste kaj pisali, se dogovarjali, vmes pa mimoregre tudi spremenili kak cilj ali načrt. Okrog 10. boste občutili silno moč in energijo. V ljubezni bo dogajanje zelo zanimivo za rojene marca. Morda boste ugotovili, da ste hodili po napačni poti, toda nikoli ni prepozno, da se vrnete ...

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Če se vam bo zdelo, da stojite na mestu ali da celo še naprej nazadujete, počakajte do 20. maja, ko se bodo zadeve morda že čez noč spremenile. V vaše dobro! Nenadoma boste ugotovili, da sploh ni vse tako črno in megleno, svetla lučka vam bo pokazala pot in kmalu po 23. maju (mlaj) boste že vedeli, kam, kako, zakaj in s kom ... V ozadju nekdo vleče niti. Dajte času čas! Ste prepričani, da stojite na trdnih tleh?

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Skozi ves mesec boste bolj ali manj čutili utrujenost. Na poslu ali v šoli priporočamo previdnost. Računajte predvsem nase, izogibajte se partnerskim poslom. V pravnih in finančnih zadevah ugodno. Proti koncu meseca bodo rasli odločnost, razpoloženje in dinamičnost. Povrnili se bo moč idealizma.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Srednje ugoden, toda zelo zanimiv mesec. Nad vami bodo izvajali pritisk, posebno v službi (šoli), kjer se bo vsem nekam mudilo, vi pa bi zaradi prirojene potrebe po varnosti in gotovosti raje še malo počakali oziroma se prepričali, da je »tisto« res vredno truda ... Posebno stresni bodo dnevi po 10. maju. Precej boljše razmere vas čakajo v zadnji desetini meseca, ko bi lahko tudi nenadoma ugledali pot, ki vodi iz kaosa. Oporo boste našli tudi pri zvestih prijateljih. Lahko začnete z novim partnerstvom, vendar hitite počasi!

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Zelo dober in tudi napet mesec. Sreča bo tokrat precej redna spremljevalka. Od sredine meseca se bodo pojavile nove obveznosti in cilji, ki se jim boste morali povsem posvetiti. Nekatere stvari, opravljene zdaj, bodo rodile sadove šele dolgoročno. Uredite tako, da boste ta mesec preživeli veselo, živahno in sproščeno! Elan vam bo omogočil, da boste marsikatero delo opravili veliko prej kot po navadi.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Dinamičen mesec, še posebno za rojene septembra. V prvi polovici meseca, morda pa tudi kasneje, boste živčno premetavali stvari in besede, da bi ustvarili red, toda uspe vam lahko šele po 16. maju, ko se boste umirili in postali konstruktivni. Najbolj »živo« bo v domačem okolju, kjer bo treba marsikaj popraviti, posodobiti ... To sicer radi počnete, toda problem bo denar, vaša najšibkejša točka v tem mesecu.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Živahen mesec, toda za vašega umirjenega duha, ki rad išče ravnovesje, morda tudi preveč utrujajoč ... Pripravite se na nujnost sprejemanja izzivov, ki jih kar ne bo hotelo biti konec. Posebno razburljivi bodo dnevi okoli 8., ko bo prišla na dan neka vaša slabost. Obvladajte se! Po 18. se boste morali odločiti, kaj vam je storiti. Če ste rojeni po 13. oktobru, boste ves mesec zelo energični in konstruktivni.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

Rojeni ste v znamenju, ki ljubi izzive, toda pomembno je, da v vsakem trenutku razmere povsem obvladujete. V maju se boste spoprijeli z izzivi glede denarja. Vneto se boste gnali za večjim zaslužkom, toda - previdno! Obljubljeni bodo precej več, kot so vam sposobni dati. Poleti lahko izgubite nadzor, zato ne tvegajte! Dela boste imeli čez glavo, dobrodošla sprememba pa lahko nastopi po 22. maju.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Živahen mesec! Planeti bodo skrbeli za vašo dobro voljo in počutje pa tudi za vročo kri, ki se vam bo pretakala po žilah. Zadnje velja še posebno za rojene po 10. decembru, za kar bo poskrbel Mars, planet adrenalina. Odlično za sport, ljubezen, akcijo...! Le prehitri ne bodite, saj se lahko spotaknete in padete ... Vaše srce bo (morda) končno ugotovilo, koga ljubi!

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Vaše vrednote in dolgoročni cilji bi se lahko začeli preusmerjati. Na splošno bodo prvi trije tedni meseca za vas dokaj stresni, še zlasti v dneh okoli 7. (polna luna). Dobro bi bilo, da do 20. končate z vsem, ki ni perspektivno, kasneje se bodo pojavljali novi cilji in naloge. Na površje bodo priplavali vaša sposobnost, učinkovitost in praktičnost.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Velika možnost sreče, veselja in dobrih priložnosti za napredek. Mars - planet fizične moči, poguma, strasti, akcije vam bo izredno naklonjen. Posvetite več časa športu. Poskrbite za postavo! Na splošno velja: prve tri tedne meseca boste sproščeni, veseli in živahni, obetajo se tudi uspešni dogovori. Kasneje se bo vaše zanimanje preusmerilo. Morda boste polagali temelje nečemu, kar je povezano s tujino ali mediji.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

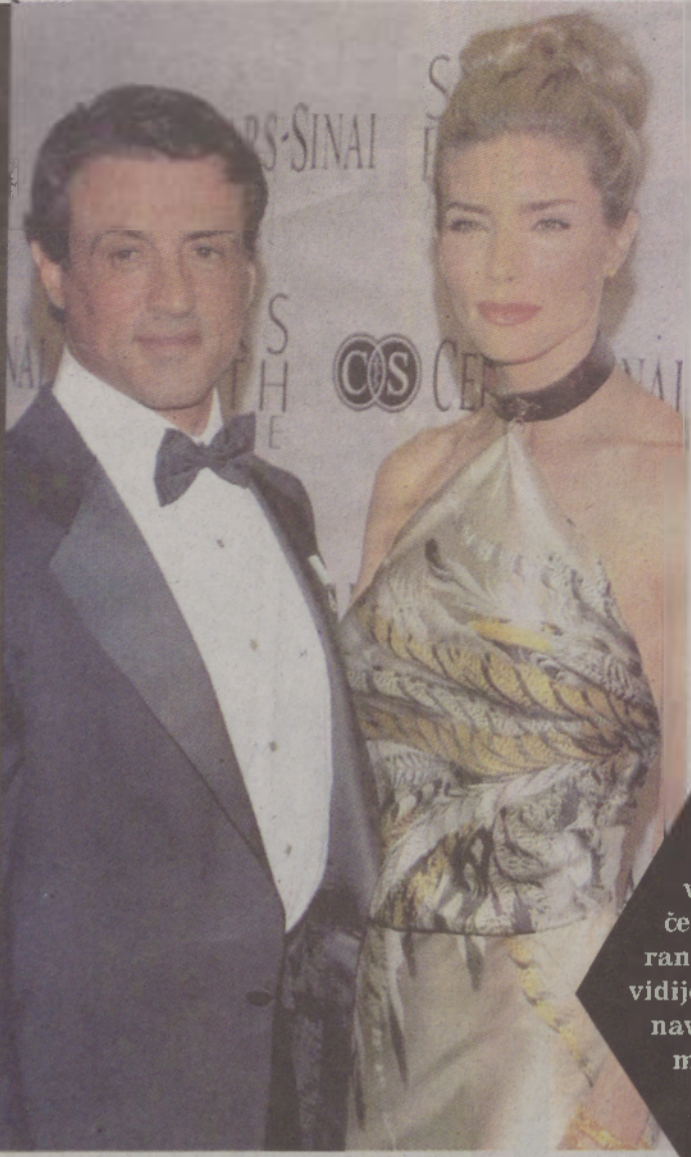
Možne težave, vendar bo treba stisniti zobe. Drugače dinamičen mesec, v katerem bodo vaše aktivnosti razpršene v več smereh. Ni videti, da bi se lahko zbrali in se osredotočili na eno samo pomembno dejavnost. Energije boste imeli na pretek, toda ne zaletavajte se in ne prehitite dogodkov. Korak za korakom je najboljši recept za uspeh!

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Rocky spreminja stil

Čas gre svojo pot ...

... in ne prizanaša nikomur. Tudi Harissonu Fordu (58) ne. Njegovo neposredno in enostavno obnašanje ter predirljiv pogled (ob seveda velikem igralskem talentu) sta iz njega naredila seks simbol na prehodu v devetdeseta leta. S filmom se je začel ukvarjati pri 24., svetovno slavo pa je doživel s filmom Indiana Jones (1981).

Za Sylvestra Stallonea je značilno, da se oblači sproščeno in da takšno navado ohranja tudi ob številnih gala sprejemih, s čimer je organizatorje velikokrat spravil v neprijeten položaj, predvsem, če so bili istočasno povabljeni tudi politiki višjega ranga. No, stvari se spreminjajo. V zadnjem času ga vidijo kadarkoli z metuljčkom ali kravato tudi ob navadnih nakupih v bližnji trgovini z živili. Tudi filmi so drugačni. Na fotografiji ga vidimo s soprogo Jenifer Flavin ob predstavitvi svojega novega filma, ki govori o dirkačih in dirkah formule 1.

Nova vloga

Osemindesetletni igralec Christopher Lee bo igral najnovejšem filmu producenta Geoga Lucasa. V znanstvenofantastičnem spektaklu Poletje 2002 bo predstavljal starega znanstvenika, ki se bo moral odločiti za zločin in bogastvo ali za dobro delo in smrt. Ko so novinarji režiserja spraševali, zakaj se je odločil ravno za Leeja, je odgovoril: »Vem, da ves svet pozna Christopherja le kot grofa Draculo. V tem filmu za to vlogo sem iskal igralca z močnim karakterjem in umirjenostjo. On to ima.«

Dekle meseca ...

Brez naju ne gre!

Tako pravita Nicky in Paris. Morda imata prav, saj ju drugače ne bi povabili iz New Yorka v London, kjer so predstavljali nov film Petra Bogdanoviča Bridget Jones. Premiera je bila v Empire-Kinu na Leicester Squaru in normalno, da se je tam znašla evropska smetana šov biznisa. Zanimivo »točko« si je privoščila Geri Halliwell, nekdanja članica Spice Girls. Ko je šla po rdeči preprogi proti vhodu, je med drenjajočo se publiko zaklicala, ali bi jo kdo spremljal. Vsi so dvignili roke in vpili »da«, ona pa se je odločila za 14-letnega fanta... In kdo sta Nicky in Paris. Dekleti sta nedolgo od tega podedovali svetovno verigo Hilton ...

Jabolko ne pade ...

Allison je stara 28 let. Za sabo ima 12 filmov s pomembnimi ali glavnimi vlogami. Kot ena najboljših študentk v svoji generaciji je končala igralsko akademijo v New Yorku. Je skrbna, delavna in – še vedno neporočena. Najpomembnejše pa je, da se piše Eastwood. Režiser in tudi soigralec njenih treh zadnjih filmov, ki se dobro prodajajo, je njen oče Clint. Sicer pa to v Hollywoodu ni nič nenavadnega. Enako zgodnico bi lahko napisali še o hčerkah Roberta de Niroja, Catherine Deneuve, Roberta Wagnerja, Francisa Forda Coppole, Klaus Kinskega ...

Dokazano, da videz vara. Kdo bi rekel, da je Kelly študentka. Sploh ji ni videti. Pa je! Študira arhitekturo in o njej pišejo, da ljubi stare hiše. Še pred dvema letoma je bila neznano dekle, potem pa je tisto poletje odšla v Francijo. Spoznala se je z lastnico neke stare graščine, ki jo je povabila na vrtno zabavo, kjer je bil neki novinar ...

VSE JE O. K.

Tokrat ne za Jana Plestenjaka in njegovo skladbo Vse je O. K., ki jo je predstavil na letošnji EMI, pač pa za pevca, znanega z zvezdnim imenom Pele. Čeprav je Pele predvsem pevec, takoj za tem pa navdušen nogometaš, se je odločil stopiti na oder tudi kot voditelj. Sevnčan se je preselil v Maribor, tam odprl svoj studio in se poslovno povezal s Stojanom Averjem, ki mu je ponudil voditeljsko mesto v zabavni oddaji z naslovom Okay. Oddaja bo na sporedu na mariborski televiziji, katere lastnik je seveda Stojan, vsebina pa se bo vrtela okrog slovenskih glasbenikov. Kljub novemu poslu Pele ni pozabil na svojo glasbo, njegov novi album z naslovom Nov dan je tik pred izidom, za pesem z naslovom Bay Bay, za katero meni, da bo potencialna uspešnica, pa že pripravlja videospot.

Viktorji in Nagci

Kakšnih večjih škandalčkov na podelitvi ni bilo in golega mesa kot na lanskoletni podelitvi zlatih petelinov tudi ne. So pa bili slovenski nagci - skupina Nude, ki je nastopila na letošnjih Viktorjih s pesmijo ODISEJA kot

prva ter presenetila z odličnim in energičnim nastopom v vesoljskih opravah, ki jih je zanje izbral Alan Hranitelj.

Fantje so se v debelih gumijastih kombinezonih kar pošteno prepotili. Boštjan je v preveliki vnemi ob vihtenju zastave za las zgrešil Primožev glavo, Gabru pa

so se bobni skorajda odpeljali, saj so bili pritrjeni na tračnice. Za popes tritev so poskrbele plesalke plesnega teatra Igen iz Celja, ki so predstavljale nekakšne sodobne amazonke. Rdeča barva, ki sta jo imela na laseh za potrebe scenjskih efektov Boštjan in Gaber, po pranju ni hotela zapustiti las, zato bosta še nekaj časa rdečelasa.

To stran ureja Regina

Miran Rudan

O Miranu dolgo ni bilo slišati nobene novice. Zdaj se je vrnil na prizorišče z novim albumom nenavadnega naslova Miran Rudan 18701120.

Rodil se je v Zagrebu 16. avgusta 1965. Za glasbo ga je navdušil stric Albin Rudan, klarinetist s 30 letnimi izkušnjami pri Avsenikih. Leta 1984 je v časopisu prebral oglas, da takrat zelo dobra skupina Moulin Rouge išče pevca. Sodelovanje je trajalo natanko eno leto, dokler ga niso povabili fantje iz skupine Rendez-Vous. Takrat zelo priljubljena skupina je ostala brez pevca Wolfa in Miran je prosto mesto takoj z veseljem zapolnil. Kmalu je z njimi sodeloval pri snemanju dveh albumov; drugega je zaznamovala predvsem uspešnica Debela deklica, ki je bila prodana v rekordnih 125.000 izvodih.

Leta 1989 se je kot pevec in prvič tudi kot avtor glasbe pridružil skupini Pop Design, ki je nastopila že istega leta s pesmijo Baby Blue na jugoslovanskem predizbirnem tekmovanju za popevko Evrovizije.

Kot pevec in avtor je sodeloval pri snemanju prvega albuma skupine Slava vojvodine Kranjske, na katerem je bilo več lepih skladb, med njimi tudi zelo priljubljena Na božično noč. S Pop Designom je Miran Rudan sodeloval leto in pol, nato se je posvetil samostojni glasbeni karieri.

Konec leta 1990 je izdal prvo samostojno ploščo z naslovom OBJEMI ME. V tem letu je bil skupaj z ansamblom Pepel in kri spremljevalni vokalist znanega italijanskega glasbenika Tota Cutugnija, ki je tisto leto v Zagrebu zmagal s pesmijo Insieme 1992. Leta 1992 je posnel svojo drugo samostojno

se vrača

ploščo z naslovom VRAČAM SE, dve leti kasneje pa tretjo ploščo z naslovom 1994. Leta 1995 je izdal ob 10-letnici pevskega delovanja na slovenski glasbeni sceni album DEKADA s svojimi najbolj uveljavljenimi skladbami.

Leta 1998 je po dveletnem premoru izdal ploščo V SRCE in se z njo nekako vrnil na slovensko sceno. Najuspešnejša pesem s tega albuma je priredba italijanske pesmi Laure ni več. Ko je bil praktično na vrhuncu svoje slave, mu je prometna nesreča prekrizala vse račune. Sredi poletja, točneje 4. avgusta 1999, se mu je zgodila huda prometna nesreča, v kateri si je težje poškodoval glavo. Z veliko sreče in s pomočjo več kot odličnih zdravnikov se je na svoj rojstni dan 16. avgusta kot po čudežu prebudil iz globoke kome.

Po okrevanju je maja 2000 zapel in posnel pesem Poskusi pozabiti, nato pa vse leto snemal skladbe za svojo deseto ploščo, ki ji je dal naslov 18701120. In zakaj si je izbral ravno to število? Ker je to število minut od Miranovega rojstva do izida albuma.

Spletna stran: www.miran-rudan.a-media.si

Pa še o Viktorjih ...

Slovenski oskarji, pardon, viktorji so se podelili. Pravzaprav je bilo letos še posebno enostavno, ker si hitro čestital vsem dobitnikom - Jonas je namreč pobral skoraj vse nagrade.

Glasbenega viktorja je tokrat odnesla domov Nuša Derenda.

Eni so ga dobili, drugi so bili nominirani, tretji še do tja niso prišli in iz leta v leto se ljudje sprašujejo, ali je ocenjevanje res objektivno in ali morda ni v ozadju kakšno delovanje velikih fan klubov. Kakor koli že, prav je, da Viktorje imamo, prav je, da se tudi pri nas nekaj dogaja, ni pa prav, da nekateri take nagrade degradirajo s tem, da pridejo prevzet nagrado oblečeni tako, kot da bi šli po hiši kaj popravljat, še

posebno, če vedo, da bodo prejeli nagrado za najboljše dosežke v minulem letu. Miha Hočevar jo je prejel za režiserske dosežke, pa je prišel malodane v delavskem kombinezonu. Zato da bi se videlo, kako je »cool« oziroma kako njemu za te reči sploh ni mar! Če mu ni mar zanje, bi bilo bolje, da drugič ostane doma, saj s tem zares podcenjuje vse, ki se trudijo okrog Viktorjev.

Pa še mimogrede, ste že kdaj kakšnega svetovno znanega režiserja, kot je na primer Spielberg, videli, da pride na podelitev oskarjev drugače kot lepo oblečen. Ah, saj res, naši režiserji so nemara boljši od njih ...

Kljub vsemu je treba vedeti, da z letošnjih Viktorjev nihče ni odšel praznih rok, saj so tudi gledalcem po podelitvi podarili čisto prave mobilne telefone z enoletno brezplačno naročnino. Nobel, kajne?

Slovenski petelini bodo le kikirikali

ROKNBAND na videospotnicah!

Na lestvici Videospotnice si lahko ogledate drugi videospot iz albuma Brez dvoma za pesem Ne, ne, ne. Čakalna vrsta za omenjeno oddajo je žal tako dolga, da prihaja zimsko obarvan spot na spored šele v teh prvih pomladnih dneh. Bo pa zato lep spomin na snežne dni. Naj vas obvestimo tudi o tem, da že poteka avdicija za tretji spot skupine Roknband Baby, baby. Fantje potrebujejo simpatična dekleta, ki pa si lahko podrobnosti ogledajo na strani www.avdicija.com ali pišejo Roku na naslov rok-n-band@siol.net.

Pesem njenih zvonov

To je moja fotografija iz mladosti. Stojim ob svojem dedku, ki me je vzel k sebi potem, ko mi je umrla mama.

Marija Rantaša, kmečka žena, ki je bila večča pisanja, dramaturgije, igranja

Lepo, da ste me obiskali, čeprav menim, da nisem toliko zaslužna, da bi mi dali na voljo celo zadnjo stran Pena.

Kot mladinka sem bila članica župnijskega dekliškega krožka. Na posnetku sem prva v prvi vrsti (od leve proti desni).

Rodila sem se 1. junija daljnega 1917. leta v Drakovcih. Mati mi je umrla teden dni potem, ko me je rodila, nato so me dali k dedku Mihaelu Kolblu in tetam v Bolehnečice. Zame sta zlasti skrbeli teti Marija in Katarina. Pozneje se je teta Marija poročila k Ajlečevim v Bolehnečice, in ker ji ni bilo dano, da bi imela svoje otroke, me je vzela k sebi. Bila sem stara štiriindvajset let, ko me je zaprosil za roko fant Anton Rantaša iz Okoslavca. Bil je dobrega srca in 1941. leta sva se poročila. Na žalost pa najin zakon ni trajal dolgo, kajti bila so vojna leta in tudi njega so vpoklicali v vojsko. Leta 1944 je zaradi tifusa umrl v lagerju v Ukrajini in tako sem ostala mlada vdova z najino hčerko Treziko, rojeno 1942. leta. Vnovič se nisem poročila. Tja do 1955. leta je zivel pri hiši Marijin mož Jurij, nato je umrl, potem pa smo bile na gruntu do 1966. leta samo tri ženske: teta, jaz in hčerka.

Ko mi je bilo v življenju najtežje, sem iskala (in našla) tolažbo, pomiritev ... v pisanju. Podnevi sem delala na polju, v gospodinjstvu ..., ponoči pa sem živela svoj notranji - duhovni svet. Tega pa se nisem zavedla naenkrat, ampak sem ga negovala že iz osnove šole in pozneje v mladinskih letih. V svetojurijski župniji smo imeli dekliški krožek in fantovski odsek. Kar nekaj časa sem se vadila v besedni umetnosti, pozneje pa sem tudi sama urila šolarke v deklamiranju in telesni vzgoji. Našo dejavnost je gmotno podpiral tudi dr. Korošec, saj nam je pomagal pri nakupu oblačil, pravzaprav neke vrste uniform. Zgodaj sem se vključila v dramsko dejavnost in igrala v igrah: Miklova Zala, Sosedov sin, Krivda nad krivdo, Micki je treba moža ... Prebirala sem tudi povesti različnih avtorjev in kar nekaj sem jih tudi dramaturgizirala oziroma tekst priredila za odrsko predstavitev. Te sem tudi režirala in v njih igrala. Če me spomin ne vara, so bila tale dela: Ljudje iz Tržišča, Mohorjeva Ančka, Janez z Visokega, Ciganka, Pontdesarska beračica, Pesem njenih zvonov ...

Dramo Pesem njenih zvonov sem dramaturgizirala po istoimenskem delu zelo plodovitega slovenskega literarnega ustvarjalca in radijskega urednika Ivana Sivca. Priredbe sem se lotila z njegovim dovoljenjem, in ko smo delo naštudi-

rali, sem ga povabila na ogled. Bil je navdušen in nam je vsem čestital. Sicer pa menim, da sem nekaj daru podedovala od naših prednikov. Iz moje rodbine izhaja tudi dramska igralka Milena Muhič, po rodu z Ženika. Naš sorodnik je bil tudi Ivan Starogorski, po čigar delu sem napisala igro Mohorjeva Ančka. Moja edina hčerka Trezika se je poročila 1966. leta z Antonom Vrbnjakom iz Grabonoša. Moram zapisati, da je zelo dober človek. Imata tri otroke: Roberta, Cvetko in Tončka. Prva dva sta zdravstvena tehnika in živita v Ljubljani oziroma v Borovnici, Tonček pa se je poročil domov in vzel za ženo Vido. Imata Klementino in Domna, jaz pa tako tudi že dva pravnuka. Pri hiši smo torej že štiri generacije oziroma rodovi in dobro shajamo. Včasih mi kaj ponagaja zdravje in brž so vsi okrog mene in mi pomagajo ali me odpeljejo k zdravniku.

Zelo si želim, da bi še kaj napisala, morda tudi kje kaj objavila. Prej sem pisala tudi razne krajše zgodbe iz kmečkega življenja in jih objavljala zlasti v Kmečkem glasu. Že vrsto let pišem kroniko Bolehnečic. Za zdaj je v rokopisu, ki obsega tri zvezke. Še bi rada kaj opisala in tako ohranila poznejšim rodovom. Moram pa povedati, da so mladi na vasi, vsaj v naši fari je tako, zelo pridni, saj četudi hodijo v šolo in/ali na delo, tudi doma na kmetiji pridno delajo.

Pri nas poznamo tudi rek: Kdor moliti ne zna, naj

Zadnje čase sem nekam bolehna, toda človek hitro pride k sebi, ko ima ob sebi pravnučka: Klementino in Domna.

se na morje poda; kdor pa delati ne ve, naj v Bolehnečice gre. Naj to malo pojasnim: Ko se bo človek znašel sredi morja in ogrožen od velikih valov, bo molil za rešitev. Tisti, ki pa ne zna delati, pa mora priti v našo vas, kjer ne maramo lenuhov, zato je treba delati in spet delati, vendar ne do onemoglosti, ampak tako, da bo prav za telo in dušo. Zase mislim, da sem počela tako, in tudi zato sem se najbrž učakala lepe starosti. Naša hiša ni daleč od vaše kapelice, posvečene Mariji Pomocnici. Leta 1996 smo kapelico obnovili in dali urediti električno zvonjenje. Dotlej, to pa je več desetletij, pa sem hodila zvoniti ročno.

Morda še odgovor na vaše vprašanje, ali sem bila velikokrat zdoma, v kakih oddaljenih krajih, državah ... Ne! Bolj sem se držala doma. Z doma pa sem šla, ko smo gostovali z igrami po bližnjih in tudi oddaljenih krajih, ter seveda, ko smo si z izkupičkom plačali kak izlet. Na ta način sem spoznala veliko slovenskih krajev in naravnih ter kulturnih znamenitosti.

ŠTEFAN L. SOBOČAN

Dane in Angela - Oba sta prav gotovo znana širši javnosti. Ona se predvsem ne da kot ravnateljica OŠ III M. Sobota, njemu pa je tudi uspelo zasesti ravnateljski stolček v Vrtnu M. Sobota. In pomembno je, da medsebojno dobro sodelujeta. To se je pokazalo tudi na taboru o sovah.

FOTO JOG

Tudi vodstvo naše krajevne skupnosti ceni moje delo in 1989. leta sem prejela priznanje za delo na kulturnem področju.